1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 14 (1153) Londonas, 1973 m. balandžio 3 d. XXVII metai

Tais pačiais klausimais

Pavarčius mūsų „Europos Lietuvį“, o tai beveik vienintelis laikraštis, kuriame atsispindi mūsų gyvenimas, galima būtų pasakyti, kad pas mus stebėtinai tyku ir ramu. Be taikių, dažniausiai pataikaujančių ir pasigiriančių korespondencijų apie surengtus minėjimus ar susirinkimus bei valdybų rinkimus, daugiau beveik jokių problemų nekeliama, lyg mes jų ir neturėtume.

Bet faktinai taip nėra. Praeitų metų pabaigoje sušauktas Manchestery DBLS skyrių atstovų Tarybos narių susirinkimas, kuriame dalyvavo S-gos ir Namų B-vės vadovybė, ir kuris praėjo sklandžiai. Tame susirinkime iškelta kai kurie mūsų veiklos pagyvinimo klausimai. Bet tas susirinkimas buvo daugiau informacinio, platesnio išsikalbėjimo, išsiaiškinimo pobūdžio. „Vykdomosios galios“ neturėjo. Susirinkime iškeltas problemas ir daugiau ar mažiau išsiaiškintus klausimus, reikėtų dabar atnešti į metinį S-gos suvažiavimą ir juos galutinai suformulavus, bandyti vykdyti.

Taigi čia ir norima tais pačiais klausimais pasisakyti ir juos priminti, kad neliktų visiškai pamiršta, apie ką taip gyvai ir nuoširdžiai kalbėjome.

Pirmiausia buvo kalbėta apie S-gos narių verbavimą, prisilaikant įstatų, kad „Sąjungos nariais yra laikomi visi Didž. Britanijoje gyveną lietuviai, o taip pat ir kitų tautybių asmenys, sudarę su lietuviais šeimas“. Įdomu, ar buvo bandyta surasti naujų narių ir ar susidurta su kliūtimis, kaip nario mokestis ir kt.? Jei taip, tai tą klausimą suvažiavime reikėtų svarstyti ir nario mokestį sumažinti. Anksčiau lietuviai ieškojo S-gos, o dabar S-ga turėtų ieškoti narių. Gal ne tas pinigas taip svarbu, svarbiau mus visus turėti S-goje ir kalbėti mūsų visų vardu. Aišku, ir kitas kliūtis reikėtų išsiaiškinti. Gal ir tas pinigas atsiras, tik reikia daugiau aktyvumo.

Konstatuota, kad meninė veikla silpnėja, todėl siūlyta suregistruoti visas menines pajėgas, kad reikiant būtų galima jas panaudoti. Siūlyta surengti metuose nors vieną didesnį bendrą parengimą. Dėl to pasiūlymo kilo nesusipratimas, nes tokio parengimo jau laukta Vasario 16 proga, bet ir iki šios dienos niekas nedaroma. Reikėtų nutarti, kas tokį parengimą organizuotų, Centras, Taryba ar skyrius, ar visiems kartu veikiant.

Gyvai diskutuotas spaudos klausimas. Buvo užsimota ieškoti naujų skaitytojų. Reikėtų, kad Spaudos skyrius ar Namų B-vė suorganizuotų spaudos platintojus skyriuose, klubuose, kaip ir buvo kalbėta Manchestery. Reikia džiaugtis, kad Namų B-vė spaudą ne tik palaiko, bet stengiasi dar gerinti. Įsigijo dar geresnę spausdinimo mašiną ir gerinamos spaustuvės patalpos. Turėtume didžiuotis, kad net kaimynai latviai ieško paramos mūsų spaustuvėje. Visiškai neturėtume skųstis ir aimanuoti, kad pridedama pinigo spaudai palaikyti. Spauda yra viena svarbiausia priemonė mūsų kalbai ir mūsų tęstinumui išlaikyti.

Išsikalbėta ir senelių-pensininkų reikalais. Kartas nuo karto keltas tas klausimas mūsų laikrašty, po pasikalbėjimo aptilo, bet ne visiškai. Dar buvo kaip ir nusiskundimas, kad pakalbėta, aiškintasi, o nieko nepadaryta. Aišku, nieko nepadaryta, nes neturėta konkrečių davinių. Manchestery paaiškėjo, kad lietuvių Sodyboje galima būtų apgyvendinti apie 40 asmenų, jei tokių ten norinčių gyventi atsirastų. Bet iki šiol tiek neatsiranda. Ar atsirastų daugiau, jei būtų surasta kita gal patogesnė vietovė? Dabar kaip tik proga atsivežti į suvažiavimą konkrečius davinius. Žinomoje vietovėje iš 25 pensininkų nė vienas nepareiškė noro keltis į kitą vietovę ir bendrai gyventi. Visi geriau ar pakankamai yra apsirūpinę savo vietovėje. Bet gali būti ir tokių gerbiamų ir pasiturinčių gyventojų, kurie susidėtų po keletą tūkstančių sv. ir bendrai įsikurtų. Bet tai jau kitas klausimas.

Siūlytina, kad toks pasikalbėjimas, kaip Manchestery, įeitų į tradiciją, kaip pusmetinis S-gos ,Namų B-vės ir Tarybos suvažiavimas šiais ir kitais metais. Nebijokime savo problemas pajudinti. Nenumokime lengvai ranka į mūsų gyvybinius reikalus. Jei neįstengsime išlaikyti ir plėsti mūsų spaudą, gyvą mūsų žodį, jei neįtrauksime jaunimo į mūsų retėjančias eiles, tada teks susirūpinti mūsų S-gos ir net Namų B-vės ateitimi. Bet tikėkimės, kad tai dar tolima ateitis, nors ir dabar jau yra idėjų ir ne šiandien gimusių, kas reikėtų daryti blogiausiu atveju.

O kol kas visomis pastangomis stenkimės išlaikyti savo tęstinumą čia, svetingojo D. Britanijos žemėje. Tai mūsų visų kuklus ir nuoširdžiausias noras.

A. Bučys

Algirdas Gustaitis

‚Varsnas‘ uždarius

Komunistinė Lenkija uždarė vienintelį lietuvių leidinį

Kiek sykių lietuviai bandė draugiškai sugyventi su lenkais, ir kiek sykių pavyko?

Ir vis bandoma teisintis, esą, buvęs toks ar kitoks blogas lenkas, bloga politika, blogi kapitalistų ar diktatorių laikai.

Ar pasikeitė lenkų politika lietuvių ir Lietuvos atžvilgiu dabar? Štai, pavyzdžiai. Lenkai turi daugybę mokyklų Lietuvoje, daug skaityklų, meninių vienetų ir kt. Juo labiau keista, kad iš okup. Lietuvos yra išvykę **visi** norintieji emigruoti lenkai. Taigi, faktiškai lenkų klausimo Lietuvoje iš viso negalėtų būti.

O kaip yra dabartinėje Lenkijoje? Ar tenai leidžiama veikti lietuviams? Bent kiek susiorganizavusius lietuvius lenkai persekioja. Vos besilaikančios mokyklos tėra Seinų, Punsko apylinkėse. Daug lietuvių emigrantų turintieji miestai, kaip Varšuva, Lodzė, Vroclavas ir kt. lietuviškų mokyklų neturi, lietuviškas veikimas persekiojamas. Žinomų lietuvių veikėjų korespondencija stropiausiai tikrinama, cenzūruojama. Ir jie patys įvairiai terorizuojami, spaudžiami.

Didelėmis Lenkijos lietuvių pastangomis gautas leidimas leisti mėnesinį leidinį „Varsnos“. Bent truputėlį lietuviškos šviesos Lenkijos lietuviams. Daugiausia buvo prirašomas Lenkijos lietuvių. Aišku, jų redaguojamas.

Bet ir to buvo per daug! Net toks mažas lietuvių kalba leidinėlis įsakyta uždaryti. Nors jam tebuvo leidžiama pasirodyti ne kas mėnuo, kaip lenkai buvo pažadėję, bet vos kas du mėnesiai, ar dar rečiau. Iš viso to žurnaliuko išleista vos septyni numeriai, visi dvigubi, visi ploni, bet širdingai jautriai, lietuviškai prirašyti, sumaniai redaguoti. Vyr. red. Bronislaw Mickiewiczius. Jis yra lietuvis.

Labai skaudu ir gaila, kad lenkai uždarė vienintelį Lenkijoje pačių jos gyventojų ir piliečių leistą lietuvių kalba žurnaliuką. Kažin kodėl vis negalima surasti lietuviams draugiškų žmonių Lenkijos vyriausybėje.

Lenkijai uždarius vienintelį lietuvių leidinį, lietuviai turėtų atitinkamai reaguoti. Deja, dabar Lietuva yra okupuota, tai kažin, ar rusai leis tvarkytis, kaip teisė ir teisingumas reikalauja. Iš tikrųjų Lietuvoje turėtų būti uždaryti visi lenkų kalba leidiniai, visos lenkų mokyklos, mokslo įstaigos, skaityklos, įvairios organizuotos grupės, vienetai. Turėtų būti uždrausta į Lietuvą atvykti lenkų šokių ir teatrų grupėms, knygų parodoms ir kt. Lietuviai turėtų šauktis į pasaulio sąžinę.

Manau, tuo reikalu galėtų subruzdėti emigracijoje esanti Vilniečių Sąjunga, VLIKas, mūsų spauda, jaunmas. Neleiskime lengvai „draugiškiems“ kaimynams naikinti lietuviško spausdinto žodžio. Galėtų pasisakyti ir patys lenkai savo emigracinėje spaudoje, smerkdami Lenkijos brutalią politiką lietuvių atžvilgiu.

LATVIŲ ŽINIOS

Savišalpos Fondas. Latvių Savišalpos Fondui Anglijoje sukako 25 metai. Jo tikslas, kaip ir BALF-o, yra daugiausia padėti latviams, gyvenantiems tėvynėje ir Sibire.

Fondo lėšas sudaro įvairios aukos ir rinkliavos, kurios daromos birželio 14-17 dienomis (trėmimų ir Latvijos okupacijos dienos).

Anglijoje Savišalpos Fondas padeda išlaikyti savaitgalio mokyklas, remia tautinių šokių grupes ir latvių gimnaziją Muensteryje. Taip pat išlaiko biblioteką Londone. Moterų sekcija organizuoja pagalbą senelių namams, kurie yra Almeley ir Crawley.

Latvijos gyventojai. Pagal Sovietų Sąjungos oficialią statistiką Latvijoje 1973 metų sausio 1 d. buvo 2.430.000 gyventojų. Jų tarpe latvių 1.366.000 ir kitataučių 1.064.000. Tokiu būdu latviai savo tėvynėje tesudaro 56,2%. Reikia pabrėžti, kad į kitataučių skaičių neįskaityta laikinai gyveną neregistruoti rusai ir kariuomenės daliniai, kurie kitataučių procentą dar labiau padidina.

Dainų šventės. Šiemet sueina 100 metų nuo pirmosios latvių šventės. Toms sukaktuvėms paminėti ruošiamos dainų šventės Koelne ir Clevelande. Repertuare daugiausia žinomos patriotinės dainos, dainuotos ankstyvesnėse šventėse.

Rygoje ta proga taip pat organizuojama didelės iškilmės ir dainų šventė.

PASAULYJE

ŠAUKIASI Į UNESCO

Grupė pasaulinio garso Sovietų Sąjungos rezistentų specialiu raštu kreipėsi į Unesco, prašydami juos apsaugoti nuo galutinio užsmaugimo, priimant Sovietų Sąjungą į Tarptautinę Autoriaus Teisių konvenciją. Kaip jau buvo rašyta, visi raštai, kurie dabar slaptai atgabenami ir spausdinami Vakaruose, tada galės būti sovietų sulaikyti. Rašte sakoma:

„Tai peilio smūgis į mūsų literatūrą. Laisvieji Vakarų žmonės, jūs nulėmėte mūsų likimą; jūs sudavėte mums mirtinį smūgį nelygioje kovoje su prispaudėju. Dabar bus lengva jiems (sovietų valdžiai) pribaigti mus su kumštimis ir kūjais. Mūsų literatūra bus užsmaugta ne tik iki autoriaus mirties, bet iki to laiko, kol žemėj bus spausdinamos knygos. Šito nebuvo net Stalino laikais. Mainais už tai jūs gausite dozę socialistinio realizmo.“

Rašte nusiskundžiama, kad Unesco nedarė jokių pastangų atskirti Samizdatą nuo oficialios sovietų literatūros. Ir pasirašė „Užsmaugtas Samizdatas“.

MANEVRAI KINIJOS PASIENY

Pėstininkų ir tankų manevruose prie Mongolijos ir Kinijos sienos pirmą kartą sovietų daliniuose dalyvavo ir Varšuvos pakto pajėgos. Rytų Vokietija buvo pasiuntusi dvi divizijas ir Čekoslovakija — vieną.

Kariuomenė buvo atgabenta lėktuvais prie Baikalo ežero, o ginklai pervežti transsibiriniu traukiniu.

Prieš tai sovietų kariuomenė manevravo prie Amuro ir Ussuri upių, kurių rajonuose įvykdavo kinų-sovietų susidūrimai. Iš viso pagal kiniečių davinius sovietai yra sutraukę prie jų sienos 48 divizijas.

Nors sovietai turi atominių ginklų persvarą, bet kinai taip pat stato savo atominių raketų įrengimus uolėtame pasienyje. Spaudos korespondentai iš Hongkongo praneša, kad kinai taip pat labai intensyviai koncentruoja savo kariuomenę Sov. Sąjungos ir Mongolijos pasienyje.

SPROGSTANTIS LEDAS

Sovietų mokslininkai įspėjo jūrininkus, kad Antarktikos vandenyse esama „sprogstančio ledo“ gabalai. Mirny observatorijoje skaldomas ledas sprogo su dideliu triukšmu, o ledo gabaliukai keptuvėje šildomi „čirškėjo kaip sviestas“.

Pasirodo, kad į ledą yra patekę suspausto oro burbuolytės, kurios ledą skaldant ir sprogsta.

KAS KALTAS?

„The Daily Telegraph“ (kovo 14 d.) vedamajame rašo apie maisto trūkumą Sovietų Sąjungoje, kuris jau kartojasi antri metai.

Ten sakoma:

„Oficialiai kaltė verčiama blogoms oro sąlygoms. Bet panašaus klimato rajonai JAV ir Kanadoj dėl to katastrofiškai nenukenčia. Pagrindinė nesėkmės priežastis yra politinė.“

Kol nebus atsisakyta komunizmo, maža yra vilties, kad dalykai pasikeistų. Nežiūrint milžiniškų išlaidų mechanizacijai, kurios sudaro trečdalį JAV išlaidų, žemės ūkio produkcija pasiekia vos devintąją dalį JAV produkcijos. Bet mažuose kolchozininkų sklypeliuose produkcija yra keletą kartų didesnė už kolektyvinių ūkių. Kodėl Sovietų Sąjunga, išgyvendama ūkiškus sunkumus, vis dėlto išleidžia apsiginklavimui tris kartus daugiau, negu visko pertekusi Europa?“

„DVASINIS BANDITIZMAS“

Italai N. Valentini ir Clara di Maglio užregistravo užmaskuotose magnetofono juostose 632 išpažintis, kurių metu buvo specialiai diskutuojami seksualiniai klausimai. Jie ruošias išleisti knygą, pavadintą „Seksas Išpažintyje“, kuriai numato panaudoti 112 užregistruotų išpažinčių. Keleta „išpažinčių“ jau paskelbta savaitrašty L'Espresso.

Vatikano organas L'Osservatore Romano tokį žurnalistų žygį pavadino „dvasiniu banditizmu“.

LIGONINĖ DRUSKOS KASYKLOSE

Sovietų sveikatos ministerija neseniai paskelbė, kad druskos kasyklos Sibire, į kurias siunčiami politiniai kaliniai, pasirodė esančios bronchito gydyklos. Tam reikalui nukaltas net specialus žodis „speleotherapy“ — urvų gydykla.

Pasirodo, kad kasyklų ore esą druskos mikroelementai apsaugo plaučius nuo bronchito. Jau seniai buvę pastebėta, kad druskos kasyklų darbininkai neserga bronchitu, o dabar išaiškintos priežastys.

Sovietų ekspertai esą šituo atradimu taip susižavėję, kad net pastatė specialią požemio ligoninę Solotvino druskos kasyklose Ukrainoje.

ALIEJINIŲ ROŽIŲ VEISLĖS

Bulgarija aprūpina rožių aliejumi beveik visą pasaulį. Šį kvapų aliejų, be kurio nepadarysi gerų kvepalų, spaudžia iš specialių veislių rožių vainiklapių. Nesunku suprasti, kokį vaidmenį Bulgarijos žemės ūkyje vaidina vadinamoji Kazanliko rožė. Tai bene svarbiausioji šalies techninė kultūra.

Šios rožės plantacijose pastaraisiais metais gaunama iš hektaro vidutiniškai po 40-45 cnt vainiklapių. Bet Kazanliko aliejinių rožių instituto selekcininkai išvedė ir neseniai išbandė dvi naujas veisles. Ketvirtaisiais metais naujų veislių rožių krūmai davė iki 76 cnt/ha vainiklapių.

ESTIJA TURĖS NACIONALINĮ PARKĄ

Okupuotos Estijos Mokslų akademijos metrašty rašoma, kad Estijoj bus pirmas nacionalinis parkas visoj sovietų imperijoj. Parko įsteigimu estai pradėjo rūpintis nuo 1964. Pagaliau gautas Maskvos pritarimas ir sudaryti planai. Parkas vadinamas „Lahemaa“. Jis bus šiaurinėj Estijos daly, apims maždaug 60.000 ha, kurio 70 proc. yra miškas. Parke yra trys vandens kriokliai, 20 istorinių paminklų, namų, bažnyčių, kapinių, gražus vaizdas į jūrą, randama archeologinių iškasenų. Iš viso tai bene pati gražiausia Estijos vieta.

FOTOGRAFAS GRUZIJOJE

Jaunas anglų fotografas Kenn Griffith ir jo asistentė G. Keigtley gavo leidimą mėnesį praleisti Gruzijos sostinėje Tiflise. Išvykstant jiem buvo pasakyta, kad galės laisvai fotografuoti karinės reikšmės neturinčius objektus ir bendrauti su vietos gyventojais. Nors iš tikrųjų jie padarė nemaža nuotraukų, bet didelė jų dalis buvo konfiskuota arba sugadinti negatyvai.

Kenn Griffith pasakoja, kad gruzinai esą nepaprastai draugiški, vaišingi ir mėgstą vyną ir gerą kompaniją. Tačiau visą laiką jie gyvena KGB šešėly ir daug kartų įsismaginusi kompanija, kurios elgesys buvo pavyzdingiausias, būdavo policijos išvaikoma.

Per visą mėnesį gruzinai rodę nepaprastą draugiškumą vakariečiams. Ypač tai pabrėžęs jaunimas. Atėjus į restoraną, tuoj atsirasdavo vyno bonka ant stalo. Po to — antra, trečia, kol visi susilieja į krūvą ir prasideda nesibaigią tostai ir sveikinimai. Ir neklausk, kas mokėjo už vyną...

Jaunimas nepaprastai domisi pop muzika, vakarietiškomis filmomis ir vakarietiška jaunimo apranga. Už vieną plokštelę moka iki 30 svarų, o už medvilninį šarką ir kelnes iki 125 svarų. Kai nuėję maudytis paliko savo daiktus, tai sugrįžę nerado tik marškonių kelnių...

Iš viso jaunimas esąs labiausiai nepatenkinta žmonių grupė. Užvis labiau jie nemėgsta policijos, kuri gali savo nuožiūra, pav., nukirpti plaukus, išmesti iš restorano, uždrausti šokti ir pan. Kiekvienas pareigūnas, pradedant padavėjom, baigiant KGB, jaučiasi turį teisę įsakinėti ir mokyti.

Gruzinai nepaprastai myli savo kraštą. Mažai sutikę žmonių, kurie norėtų emigruoti į Vakarus. Esamą režimą jie laiko pakenčiamu, bet labai nemėgsta rusų. Autoriui atrodė keista, kad gruzinai nelaiko priešais turkų, su kuriais per šimtmečius kariavo, bet neapkenčia rusų, atėmusių naujai atkurtą gruzinų nepriklausomybę 1921 metais ir bandančių primesti savo kalbą ir papročius. Išimtis daroma tik Stalinui, kuris pats buvo gruzinas ir nors davęs parėdymą užimti Gruziją, bet vis tiek palikęs gruzinų pranašumo simboliu. Gruzinai esą įsitikinę, kad jie visoje Sovietų Sąjungoje yra gabiausi, kultūringiausi, turi švelniausią klimatą ir gamina geriausią vyną...

Fotografas K. Griffith negalėjo atsistebėti, kad gruzinai tiek daug žino apie vakariečius. Jaunimas greitai papasakoja, kuris artistas išsiskyrė su žmona, kuriam futbolo žaidėjui nepavyko apsivesti ir t. t. Jie labai norėtų žinoti, kokios sąlygos Vakaruose pradėti privatišką biznį ir kaip pasibaigs riaušės šiaurinėje Airijoje.

Nors ir gaudo žinias iš Vakarų, bet ne viską ima už tikrą pinigą. Apie spaudą vienas jų taip išsireiškęs:

„Šičia (Sovietų Sąjungoje) trys ketvirtadaliai yra melas, o vienas ketvirtadalis teisybės. Vakariečių spaudoje — pusė yra teisybė, o kita pusė melas“.

Gal gudrus ir atsargus gruzinas perdaug ir nesuklydo.

Bltm.

Septynios DIENOS

— Daugiau kaip 50.000 žmonių dalyvavo demonstracijose prieš abortus Mančesteryje.

— Apie 200 žemės ūkio darbininkų atvyksta iš Naujosios Zelandijos į Anglijos ūkius, kuriuose yra didelis patyrusių darbininkų trūkumas.

— Sovietų atominės bombos išrادėjas Saharovas buvo iškviestas tardyti į KGB įstaigą. Kaltinamas už kenkimą sovietiniam režimui, kovojant už piliečių teises. Duota suprasti, kad graso psichiatrinė ligoninė.

— Sovietų Sąjunga baigia statyti du pirmuosius 30.000 tonų lėktuvnešius.

— Pakeliui iš Australijos į Angliją sovietų gydytojai išgelbėjo gyvybę anglų mergaitei, kuri, būdama 14 metų amžiaus, pagimdė kūdikį. Kūdikis gimė negyvas.

— Vakarų Vokietijos jaunimo tarpe vis didėja nepasitenkinimas karine tarnyba. Tai esąs neraminantis reiškinys stipriai ginkluotos Rytų Vokietijos akivaizdoje.

— Kinijos ministeris pirmininkas Chou En-Lai viešoje kalboje pareiškė, kad rusai nesiliauja organizavę sąmokslus ir sabotažus.

— Vietnamo karas nuo 1965 iki 1972 m., neskaitant pašalpų atsistatymui, JAV kaštavo 45.000 milijonų dolerių.

— Popiežius išleido specialų aktą, skelbiantį ekskomunikaciją visiems, kurie vartoja magnetines juostas (tape recorders) išpažinčiai įrašyti.

— Airijos tautinės armijos (IRA) vadovybė atsisakė pripažinti britų paskelbtą projektą šiaur. Airijai sutvarkyti.

— Nuo praėjusių metų gruodžio mėnesio Sheffieldas pasidarė pirmas D. Britanijos didmiestis, visiškai nevartojąs rūkstančio kuro. Skaitoma, kad Sheffieldas dabar yra švariausias pramoninis miestas Europoje (prieš 20 m. buvo priešingai).

— Vatikano banko prezidentas vysk. Marcinkus turėjo ekonominius pasitarimus su Nixono specialiu pasiuntiniu P. G. Petersonu. Jie abu yra buvę Čikagos gyventojai.

— Trys rusų kareiviai Rytų Vokietijoje užmušė vieną vokiečių ir du raud. armijos karo policininkus ir pabėgo.

— Ukrainiečių žurnalistas V. Chornovil nuteistas 12 metų kalėjimo ir ištremimo už rezistenciją ir platinimą slapto ukrainiečių laikraščio „Ukrainian Herald“.

— Nežiūrint JAV-Sovietų Sąjungos susitarimo erdvės tyrimo klausimais, amerikiečiams nebus leidžiama lankytis Baikonur (Kazachstane) raketų paleidimo stoty.

— Sovietų rašytojas Solženytsinas pagaliau gavo išsiskyrimą su savo pirmąja žmona ir galės vesti N. Rašetovskaja, su kuria jau seniai gyvena.

— 40 Sovietų Sąjungos žydų išdalino užsienio korespondentams dokumentą, įspėjantį, kad „išperkamojo mokesčo“ nuėmimas žydų emigrantams gali būti laikinis dalykas.

— Bedarbių skaičius Anglijoje nukrito iki 730.542. Tai yra mažiausias skaičius per paskutinius du metus.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 4,50 sv., dolerio kraštuose — 11 dol. metams; Vokietijoje — DM 35.

Pensininkams 3,00 sv. Anglijoje.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Tada ir dabar

Petras Vasinauskas, vienas žymesniųjų agronomų nepriklausomoj ir dabar okupuotoj Lietuvoj, 1972 m. gruodžio mėn. Žemės Ūkio žurnalo 12 nr. duoda straipsnį, pavadintą „Tada ir dabar". Pirmiausia autorius pamini, kad „tada" Lietuvoje buvę 300.000 ūkių ūkelių, o „dabar" jie esą sujungti į maždaug 2.000. Jis dėsto: „buvo smulkus privatus ūkis, dabar stambus — visuomeninis. Šį pasikeitimą žmonės išgyveno tragiškiau kaip gaisrą, karą". Labai buvę sunku žmonėms sudeginti savo širdyse žemės nuosavybės jausmą. Jis toliau rašo: „Mes esame gyvi liudininkai, matę kaip moterys gulė po traktoriais, norėdamos užstoti senelių paliktą ežę. Kita vertus, mes matėme, kaip jaunučiai vaikinai ir merginos guldė galvas už naująją Tarybų valdžią. Brolis ėjo prieš brolį, nes grūmėsi įprastas senas pasaulis su naujuoju, vieniems baisiausiai juodu, kitiems neišpasakytai gražiu".

Deja, agronomas Vasinauskas nepasako, kas iš tikrųjų buvo tiedu pasauliai. Tai nebuvo nauja su senu, bet buvo lietuvių artojų tautos grumtynės su Raudonąja armija, kuri užgrobė visą Lietuvą ir griovė visą jos gyvenimą.

Paklausykim, ką apie tai pasakoja Vidimantas Valatka. Jis sako, kad tuos aštuoneris metus (1944-1952) lietuviai kovojo prieš reguliarią sovietų kariuomenę, o ne prieš sufanatintų „stribų" kelias grupeles (Naujienos, 1973, vasario 12 d.). Tiesa, pagal dabartinę sovietinę terminologiją ir kiekvienas enkavedistas, kuris tave kankina, reikia vadinti broliu. Ta prasme Vasinauskas teisus. (Mūsų turimomis žiniomis, partizanų karui su raudonąja armija pasibaigus, „stribų" grupelės neatidavusios ginklų, bet toliau užsiėmusios plėšikavimu ir žmonių žudymu. Jas turėjusi išnaikinti sovietų kariuomenė — E.).

Nors ir gėrėdamasis dabartiniais žemės ūkio neva dideliais laimėjimais, Vasinauskas prisimena Lietuvos laisvės laikus ir agronomus. Jis rašo, kad tada jų „buvo tik saujelė, nežiūrint, kad jie nieko nevaldė, neturėjo jokios nei įsakomos, tuo labiau baudžiamosios galios (matyt, dabar agronomai eina ir žandarų pareigas), nenoriu visiškai sumenkinti jų darbo".

„Vistiek, iki tarybinių laikų Lietuvoje buvo suorganizuotas pieno ūkis, pastatytos pirmosios pieninės (jų jau buvo labai daug — E.), padėti veislinės sėklininkystės pagrindai, pradėtas pievų kultūrinimas, suorganizuota galvijų kontrolė, pastatyta moderniškų tvartų, paukštidžių, linų apdirbimo punktų. Mūsų valstiečiai, agronomų raginami, pradėjo skaityti laikraščius ir kitus žemės ūkio leidinius. 'Pavyzdinių ūkių', prilygusių tuometiniams vakarų Europos ūkiams, pasitaikydavo ir smulkiųjų valstiečių ūkių tarpe. Štai netoli Debeikių, Kapčiuškių kaime ir dabar tebegyvena A. Vanagas. Žemės ūkio rūmams subsidijuojant, savo 8 ha ūkelyje jis pasistatė padorius trobesius, nudrenavo žemę, įruošė kultūrinę ganyklą, laikė 8 melžiamas karves.

„Noriu pabrėžti, jog mes, anų laikų agronomai, nuoširdžiai siekėme, kad visi Lietuvos ūkiai pasidarytų tokie, kaip Vanago, kaip panašių į jį kitų. Deja, mūsų ir visos mūsų tuometinės valstybės jėgos buvo tiek silpnos, kad visa tai pasiekti buvo neįmanoma".

Bet, jeigu žemės ūkio politika jau tuomet buvo pastatyta ant labai tvirtų agrotechninių pagrindų, be pertraukos būtų buvusi vykdoma iki dabar, tai su mažomis išimtimis, visi ūkiai būtų tokie pat, o gal dar geresni, negu buvo Vanago ūkis. Tada buvo tik saujelė agronomų, o šiandien, kaip Vasinauskas rašo, esą 13.900 agronomų, 9.200 zootechnikų ir būriai kitokių žemės ūkio specialistų, kurie, kaip jau žinoma, eina ir žandarų pareigas. Todėl nesistebime agronomo Vasinausko džiaugsmu, kai jis rašo: „Koks buvo mūsų džiaugsmas, kai 1965 m. prikūlėme iš hektaro daugiau grūdų negu paskutiniais buržuaziniais metais". Reiškia, tik po 25 metų visa gremėzdiškoji sovietinė agrotechnika įstengė pralenkti, jei tai tiesa, jau buvusį gerai tvarkomą ir toli gamyboje paženguslį laisvosios Lietuvos žemės ūkį. (ELTA)

„Naujoje karvidėje bus laikoma 400 galvijų prieauglio ir du šėrėjai."

(Iš sienlaikraščio)

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

PLB IV SEIMAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės IV Seimas įvyksta Vašingtone D. C. rugpiūčio 30-rugsėjo 3 dienomis.

Ta proga ruošiamas didelis koncertas, lietuvių dailininkų paroda, priėmimas Lietuvos Atstovybėje ir iškilmingas balius. Iškilmingos pamaldos bus laikomos katedroje, kurioje yra įrengta lietuvių Šiluvos Marijos koplyčia.

Seimo rengimo komiteto pirmininkas yra dr. J. Genys. Jam talkininkauja komitetas, sudarytas daugumoje iš jaunų ir energingų žmonių.

PREMIJA UŽ MOKSLO VEIKALĄ

Šiais metais įsteigta nauja mokslinė nuolatinė premija, kurios mecenatas yra kun. J. Prunskis. Premijos dydis — 1.000 dol. Pirmoji premija paskirta už Lietuvos istorijos šaltinių I-jį tomą. Tai kolektyvinis veikalas, kurio autoriai yra kun. Krasauskas, kun. dr. Gidžiūnas, msgr. dr. Jatulis ir kun. dr. Rabikauskas.

NESUPRANTAMA BAIMĖ

N. Y. Times vasario 22 rašė: „Nukrypdamas nuo kalbos, kurią turėjo paruošęs savaitinei audiencijai Vatikane, popiežius Paulius VI sakė gavęs laišką iš 'grupės mergaičių, gyvenančių Azijos srity, kur tikriausiai nėra jokio mokymo apie Dievą; kur nėra jokių kunigų, jokių bažnyčių, nieko, ir kurios (mergaitės) yra priverstos dirbti... ir kurios parašė laišką, vertą poeto; kurios meldžiasi drauge tyloje'."

Laikraštis pastebėjo: „Popiežius neminėjo srities, iš kurios laiškas atėjo, bet Vatikano „šaltiniai davė suprasti, kad jis atėjo iš lietuvių moterų, deportuotų į Sibirą".

Čia aiškiai kalbama apie trijų lietuvaičių maldaknygę, kuri pasklido po visą pasaulį įvairiom kalbom.

Tikrai nesuprantama, kodėl popiežius pabijojo paminėti laiško autorės ir lietuvaičių vardo.

PROF. ERETAS APIE LIETUVĄ

„Aš Šveicariją telaikau platforma kovai už laisvos Lietuvos atstatymą, ištrūkau iš bolševizmo nasrų ne tam, kad sukčiau istorijos vėjų neišdraskomą smagų lizdą — ištrūkau tam, kad laisvoje šalyje kovočiau už sugrąžinimą laisvės ir Pabaltijui. Kas išliko po baisios audros, turi veikti — veikti už tuos, kuriuos jau dengia žemė, veikti už tuos, kurie okupuotoje Lietuvoje gyvi palaidoti, veikti už tuos, kurie laisvame pasaulyje yra tapę vergais pinigo, smagumų, geidulių, iš kurių atminties vis labiau išnyksta kraštas, kuris jiems davė gyvybę".

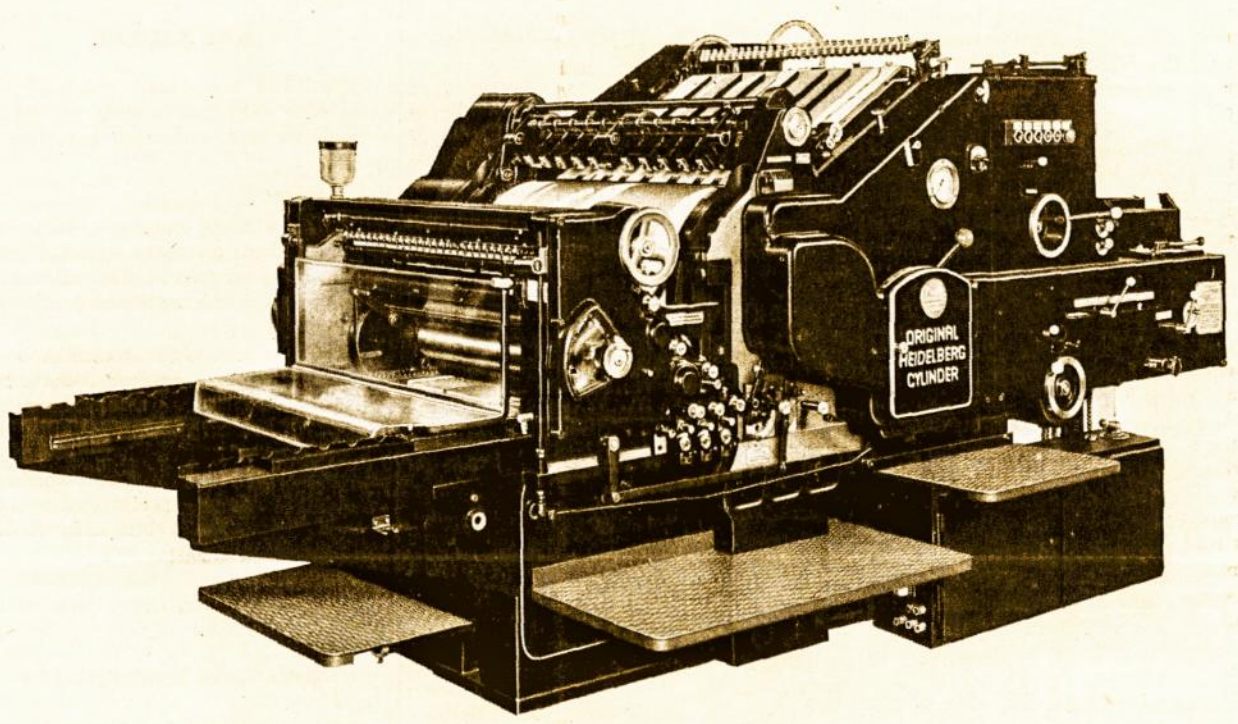

Naujai įsigytoji automatiška spausdinimo mašina, kuri įgalins atlikti bet kokius spausdinimo darbus.

IŠEIK, PRIEŠAS LAUKIA

Būtų malonu ir smagu daryti gera, jei žmonės tai įvertintų. Kiek daug atsitikimų, kad už duoną atsilyginama akmeniu. Yra ir tokių atsitikimų, kad asmuo, kuriam ką nors gera padarėme, tapo mūsų priešu. Visa tai daugelį nupurto ir sulaiko nuo tolimesnio gero darymo.

Koks yra II-jo Vatikano patarimas šiuo klausimu? Štai jis: „Pagarba ir meilė taip pat turi būti reiškiama tiems, kurie socialiniais, politiniais ir religiniais klausimais kitaip galvoja ir elgiasi. Kuo giliau, vadovaudamiesi žmogiškumu ir meile, suprasime jų mąstymo būdą, tuo lengviau galėsime pradėti su jais dialogą. Tačiau ši meilė ir gerumas jokiu būdu neprivalo mūsų padaryti indiferentais tiesos ir gėrio atžvilgiu. Priešingai, pati meilė Kristaus mokinius verčia visiems žmonėms skelbti išganingą tiesą. Tik reikia daryti skirtumą tarp klaidos, visuomet atmestinos, ir klystančiojo, kuriame visada išlieka asmens orumas... Dievas yra vienintelis teisėjas ir širdžių tyrinėtojas, todėl mums draudžiama spręsti apie vidines žmonių kaltes".

„Kristaus doktrina reikalauja, kad atleistume neteisybes, ir taiko meilės įstatymą visiems priešams, nes toks Naujojo Testamento priesakas: „Girdėjote, kad buvo pasakyta: mylėsi savo artimą ir nekęsi savo priešo. O aš sakau: mylėkite savo priešus, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia, ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus" (Mt. 5, 43-45).

Pamoka aiški. Yra priešų. Yra tokių, kurie neįvertina mūsų gero darbo. Yra tokių, kurie už gera atsilygins piktu. Bet laikantis Kristaus priesako ir Bažnyčios pamokymų, iš tikrųjų, tokie žmonės nėra mūsų priešai. Kodėl? Jie negali sunaikinti mūsų gerų darbų nuopelnų. Atsilyginimas geru už gera čia žemėje yra niekis. Tai įgimtas dėkingumas. Pagirtina dorybė. Tikrasis atlyginimas lauktinas tik iš Dievo.

Antra, žmonės, kurie neįvertina, ar net piktu atlygina, mūsų gero, yra verti pasigailėjimo. Jų netinkamas elgesys dar ne visuomet reiškia jų blogą valią. Jie gali būti neišauklėti, iš prigimties nedėkingi, nenorį nuo nieko priklausyti, išdidūs ir dar kitoki. Jų elgesys yra skaudus dūris į mūsų jautrią širdį, bet neturi būti užmušimas mūsų gero bendradarbiavimo su visais. Jis turi baigtis tik atsidūsėjimu: Atleisk jiems, Viešpatie, nes nežino, ką daro.

Dabartinės gavėnios metu pagalvokime, kiek kartų ir kaip skaudžiai esame įžeidę savo Dievą. Bet kada tik prisipažįstame prie savo nusikaltimų ir juos širdingai apgailime, jis visuomet mums dovanoja. Jo gerumas mums teesie mūsų gero darymo ištvermė, nepaisant, ar už gerus darbus laukia dėkingumas, ar skaudus įžeidimas.

***

Dievas taip mylėjo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas jį tikintis nepražūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą.

(Iš Žodžio Liturgijos)

A. J. S.

NORIMA IŠLEISTI ATSIMINIMŲ KNYGOS

Yra sumanymas išleisti „Atsiminimų biblioteką". Prašome savo atsminimus suskirstyti pavyzdžiui: Pirmojo pasaulinio karo (1914 m.), Liet. okupacija 1915 m., Lietuvos kūrimasis 1918 m., Lietuvos gyvenimas iki 1940 m., okupacijos, Plechavičiaus kariuomenės org. ir veikla, nacių ir komunistų kacetai ir kalėjimai, iš Lietuvos bėgimas, trėmimas, lagerinis gyvenimas, iš lagerių išvykimas, įsikūrimas — gyvenimas. Atsiminimai, prisiminimai, dienoraščiai turi būti aiškiai parašyti, geriausia su mašinėle. Atsiminimų Biblioteką redakcija tvarkys pagal nustatytą tvarką.

Siųsti atsiminimus šiuo adresu: Jonas Karvelis, 7026 S. Claremont Ave., Chicago, Illinois, 60636. USA. (Draugas).

KNYGA APIE S. KUDIRKĄ

Algis Rukšėnas parašė anglų kalba labai išsamią ir dokumentuotą knygą apie Simą Kudirką. Ją leidžia žinoma McKay leidykla New Yorke. Knyga bus pavadinta **„Day of Shame"**. Taip pat turės ir antrinį pavadinimą: „The truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant during the Russian-American confrontation off Martha's Vineyard".

Leidykla ypačiai vertina A. Rukšėno knygą, atskleidžiančią naujųjų laikų dramą kovoje už sąžinės laisvę ir žmogaus teises. Knyga jau įtraukta į leidyklos katalogus, nors pasirodys tik gegužės mėnesį. Kaina 7,95 dol.

„Stotyje susidaro sunkumų paduodant ir išimant vagonus. Būna atvejų, kad klientai nelaiku išsikrauna".

(Iš neparuoštų rankraščių)

KAS IR KUR ?

KAS YRA AGARAS

Agaro vardas populiarus tiktai Biržų apylinkėje. Tačiau ir patys biržėnai tiksliai nebeapipasakoja kaip agaras atrodo. Teigia tik, kad tokio daikto nebuvo daugiau ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. O dabar, girdi, jo jau ir čia nebėra — išnyko, palikdamas tik gražų prisiminimą. Žinoma, nebesant agaro, sunku ką nors apie ji ir papasakoti. Bet mūsų gamtininkai ryžosi rankų nenuleisti ir ištirti ar tikrai Biržuose buvo tokia retenybė, kaip vaišingi vietos gyventojai bando įtikinti. Pasiknisę po senus raštus, jie susekė, kad kadaise agaro augta kaip tik netoli Biržų esančiame Kilučio ežere, ir pripažino, kad biržėnai, girdamiesi juo, nėra prasimanę pasakos linksminti svečiams. Tačiau tuo buvo nustatyta ir pagyrų riba, nes pasirodė, kad agaras augo ne vien tik Kilučių ežere, o ir kitur, kur jis auga dar ir dabar.

Tuo tarpu agaras yra užtinkamas Vidužemio jūros kraštuose ir rytų Europoje. Jo atmainų pasitaiko Azijoje, Afrikoje ir net Šiaurės Amerikoje bei Australijoje, kur jis prieš porą šimtų metų buvo įveistas. Jis auga ežerų dugnuose, duodamas didelius, raguotus, kietu kevalu padengtais branduolias vaisius, kurie išbūna nesugedę gana ilga laiką. Mūsų krašte agaras auga tiktai Kilučio ežere, kuriame, matyt, jį buvo įveisę Biržų Radvilos. Pats augalas čia išnyko apie 1867 m. dėl klimatinių salygų pakitėjimo (ežeras buvo nusausintas), o gal del kurių kitų priežasčių. Be abejonės, agaro vaisių Kilučio ežere yra išlikusių, tačiau jų vieną kitą išgriebti retai kam tepavyksta. Agaro vaisiai yra valgomi ir laikomi dideliu skanumynu.

KOKS LIKIMAS IŠTIKO 1863 M. SUKILIMO VADUS

1863 m. sukilėlių tarpe nebuvo vienybės. Vieni, dvarininkai, kovojo, galvodami atstatyti didžiąją Lenkiją, o kiti, smulkieji bajorai ir valstiečiai, norėjo nusikratyti ne tik rusų, bet ir dvarininkų valdžia. Pirmąja mintimi vadovaujantis, sukilimas buvo vykdomas Lenkijoj, Lietuvoj vyravo antroji nuomonė. Su pirmaisiais rusai baigė reikalus gana greitai, bet antrieji nepasidavė ilgokai. Tai atsitiko dėl to, kad mūsų krašto sukilėlių eilės buvo stipresnės, ir ėjo kovoti, skatinamos vilčių, jog laukia laisvė ir žemė.

Iš pradžių sukilmui vadovavo dvarininkų komitetas, kuris pakriko. Po to vadovavimą pasiėmė Kostas Kalinauskas, priklausęs antrajai grupei ir gavojęs apie napriklausomos Lietuvos atstatymą. Jis į darbą kibo su didele energija, bet neturėdamas lėšų ir dar lenkų trukdomas, nieko neįstengė padaryti. Vieno suimto sukilėlio išduotas, jis pateko rusams į nagus ir buvo karo lauko teismo pasmerktas sušaudyti. Muravjovas tačiau bausmę pakeitė, įsakydamas jį pakarti. Bausmė buvo įvykdyta Vilniuje 1864 m. kovo 10 d.

Kalinauskas lietuviams sukilėliams vadovauti buvo paskyręs Zigmantą Sierakauskį, rusų armijos karininką, perėjusį į sukilėlių pusę pačiomis pirmomis dienomis. Sierakauskis buvo sudaręs karo planą ir jį sėkmingai vykdė, bet mūšyje prie Gudiškio buvo sužeistas, nebeįstengė sekti savo kariuomenės veiksmų ir čia žlugo. Netekusi vado, kariuomenė pakriko, o jis pats pateko rusams, kurie jį Muravjovo įsakymu pakorė Vilniuje 1864 m. birželio 15 d.

Sierakauskiui patekus rusams, sukilėlių ginkluotoms jėgoms pradėjo vadovauti kunigas Antanas Mackevičius, anksčiau stovėjęs žemaičių sukilėlių priešakyje. Jis vedė daugiau partizanišką karą, mėtydamasis iš vieno apskrities į kitą. Nesulaukiant ginklų, sukilėliai ėmė krikti, o čia ir rusai pradėjo žymiomis jėgomis puldinėti. Buvo jau aišku, kad sukilėlai gyveno paskutines dienas. Tačiau Mackevičius dar nenorėjo nuleisti rankų. Matydamas sunkią būklę, jis pats ryžosi vykti į užsienį ir pažiūrėti dėl ko iš ten neateina nei vienas ginklų transportas. O be to, reikėjo išaiškinti dar kitus reikalus. Bet užsienio jis nebepasiekė — visai netikėtai rusų buvo sugautas ir pakartas Kaune 1864 m. gruodžio 16 d. Su jo mirtimi žlugo paskutinės sukilėlių viltys.

KOKSAI ŽEMAITIS TARNAVO GARIBALDŽIO ARMIJOJE

1802 m. Diktariškio dvare, Šiaulėnų valsčiuje gimė Pranciškus Šemeta. Įšėjęs mokslus Raseiniuose ir Vilniaus universitete, jis norėjo stoti į rusų kariuomenę. Rusų kariuomenės vadui nusistačius prieš lietuvių priėmimą į armiją, jis šio savo sumanymo neįvykdė. 1830 m. atvykęs atostogų į savo gimtinę, jis gavo žinių apie ruošiamąjį sukilimą ir pateko į jo sūkurį. Sukilimo metu jis rūpinosi ginklais, amunicija, sudarė net savo sukilėlių būrį ir kovojo su rusais Šiaulių apylinkėse. Už veiklumą Gelgaudas buvo suteikęs jam majoro laipsnį ir paskyręs į žemaičių valdžią. Sukilimui nepavykus, kaip ir daugumas vadų, turėjo sprukti į užsienį.

Pasprukęs nuo rusų, Šemeta nuvyko į Prancūziją. Netrukus čia jis stojo į gen. Gerardo kariuomenę, kuri padėjo belgams, kariavusiems dėl nepriklausomybės su olandais. Vėliau jis kariavo Egipte pašos Mahmet Ali eilėse, sukilusiose prieš Turkijos sultoną. Apie 1848 m. jis atvyko į Italiją ir įstojo į garsiojo Garibaldžio kariuomenę. Tuo laiku Garibaldi kaip tik kovojo už Italijos laisvę. Yra žinių, kad Šemeta tuose karuose pasižymėjo ir įsigijo tokį didelį Garibaldžio pasitikėjimą, jog tas jį paskyrė savo adjutantu.

Iš visko matyti, kad šio žemaičio būta žmogaus, nepaprastai branginusio ne tik savojo, bet ir kitų kraštų laisvę. Tačiau jis domėjosi ne vien tik laisvės karais. Jis taip pat daug dėmesio skyrė ir menui, mokslui, kultūrai, gerai suprasdamas, kad be šių dalykų nei viena tauta negali būti ilgai gyva. Jis mirė 1882 m. Drezdene. Ten ir palaidotas.

S.M.

VISI JĄ MYLIM?

L. DAMBRIŪNAS

Iš Europoje gyvenančių tautiečių, kurie lankėsi Lietuvoje, niekas nėra spaudoje paskelbęs savo platesnių įspūdžių. Spausdiname čia gerai žinomo kalbininko ir kultūrininko L. Dambriūno įspūdžius, norime skaitytojus supažindinti su šių dienų Lietuva, kokią jis matė savo akimis ir aprašė „Akiračiuose" (Nr. 10, 1972).

Daug lietuvių iš Amerikos yra jau lankęsi Lietuvoje ir aprašinėję savo įspūdžius, ir daug tokių aprašinėjimų esame jau skaitę. Tačiau nedaug ką jie pasako naujo. Tikresniam vaizdui susidaryti reikia Lietuvą pamatyti savom akim. Tarp aprašymo paskaitymo ir pamatymo yra maždaug toks skirtumas, kaip tarp dramos skaitymo ir jos pamatymo scenoje. Skaitydamas veikalą, jį supranti, o matydamas jį pastatytą scenoje ir pergyveni. Taip ir lankydamas Lietuvą, ne tik ją geriau supranti, bet ir pajunti jos gyvenimo pulsą, jos nuotaikas bei lūkesčius. Todėl aprašant įspūdžius, vargu būtų tikslu tenkintis tik sausų faktų pateikimu. Nėra ko bijoti sentimentalumo priekaištų, nes sentimentai, šiaip ar taip, yra meilės išraiška tam, apie kurį kalbama.

Tačiau negalima nematyti ir faktų, tikrovės, kaip ji atrodo kad ir neilgai tenai pabuvus. Žinoma, aprašymai gali skirtis ir pagal aprašinėtojo amžių. Lietuvos niekad nematęs jausis ir kalbės vienaip, o gerai atsimenąs nepriklausomą Leituvą kalbės kitaip. Pirmasis bus linkęs Lietuvą lyginti su gyvenamuoju kraštu, pastarasis dabartinę Lietuvą su anų laikų Lietuva. Pats išvykęs iš Lietuvos gyvenimą jau įpusėjęs, suprantama, Lietuvą atsimenu gerai ir dėl to galiu lyginti dabartinę padėtį su ana, kurią gerai atsimenu.

Nauji ir seni vaizdai

Kalbant apie faktinę padėtį, vėlgi galima kalbėti bent keliais atžvilgiais — materialiniu, kultūriniu, politiniu. Pirmuoju atžvilgiu padėtis dabar Lietuvoje, sakyčiau, nebloga. Vieno mūsų konservatyvaus dienraščio parašymas, kad visi ten gyvena „dideliame varge", be abejo, yra propagandinis. Sakoma, kad kiekvieno krašto keliai yra jo vizitinė kortelė. Man teko važuoti autostrada iš Vilniaus į Kauną, asfaltuotais keliais iš Vilniaus į Ukmergę ir Druskininkus. Asfaltuoti ir visi kiti didieji plentai — iš Kauno į Zarasus, į Klaipėdą ir kitur. Jau pradėta statyti autostrada iš Vilniaus į Panevėžį pro Ukmergę. Neasfaltuoti vieškeliai gerokai pagerinti, nes jais turi važinėti autobusai, kai susisiekimo arkliais jau nebėra. Lietuviai giriasi, o gal ir pagrįstai didžiuojasi, kad Lietuvoje keliai geriausi visoje Sov. Sąjungoje, geresni net negu Latvijoj ar Estijoj. Vieškeliu teko važiuoti lengvu automobiliu apie 30 kilometrų į tėviškę, kuri yra Pagirių parapijoje — vidury tarp Kėdainių, Ukmergės ir Panevėžio. Seniau į tuos miestus tekdavo arkliais važiuoti apie 5-6 valandas, o rudenį ir pavasarį iki 10 valandų. Dabar kasdien kursuoja autobusai, ir žmonės gali į tuos miestus nuvažiuoti per valandą ir sugrįžti tą pačią dieną.

Antra teigiama naujovė — krašto elektrifikacija. Daug kur važiuojant matyti elektros laidų linijos. Mano tėviškėje, kad ir užkampy — toli nuo miestų, yra kolūkis, kuriame gyvena mano brolis su šeima senuose tėviškės namuose. Dabar ten įvesta elektra — ir ne tik namuose, bet ir tvarte. Namuose yra radijo aparatas, skalbimo mašina, miestietiška sofa ir kiti baldai, kurių seniau nebuvo. Kambariai neblogesni, negu mano seserų, kurios gyvena savo namelyje Ukmergėje. Bet kai paklausiau, ar dabar ar seniau buvo geriau gyventi, tai kolūkiečiai atsakė, kad seniau. Mat, tada jautėsi laisvi, nereikėjo klausyti kokio brigadininko įsakymo, kada norėjo dirbo, kada norėjo ilsėjosi. Žinoma, ir čia gali būti nuomonų skirtumo tarp senos ir naujos generacijos ar tarp tos pačios generacijos žmonių.

Pagirių miestely buvau per Žolinės atlaidus, kur kaimiečių, ypač jaunimo, nuo miestiečių iš apsirengimo atskirti beveik negalima, nes visų drabužiai pirktiniai ir vienodi. Seniau per atlaidus į miestelį privažiuodavo daugybė žmonių arklių vežimais. Dabar jų vietoj stovėjo apie 50 lengvų automobilių — daugiausia iš Kauno ir Panevėžio. Miestiečiai atvažiavo giminių kaime aplankyti.

Kraštovaizdis irgi pasikeitęs. Reikia turbut pripažinti, kad pagražėjęs, nes kolūkiuose nauji namai atrodo kad ir vienodai, bet gana gražiai, gražiau negu daugelis seniau statytų kaimo ar vienkiemių medinių trobų, dažniausiai šiaudais dengtų. Dabar nauji mūriniai namai šiferiu dengtais stogais atrodo neblogai. Ypač gražus gamtovaizdis, vaziuojant iš Vilniaus į Druskininkus. Pakeliui tik pušynai ir jauni pušynėliai, gražūs kalneliai ir slėniai, melioruotos lankos. Rugsėjo 15 visur laukuose dar buvo žalia, ir kur ne kur baltavo kolūkių gyvenvietės. Dideli ūkio pastatai, žinoma, primena senuosius dvarus, bet kumetynų vietoj auga lyg nauji miesteliai. Taip atrodo kaimas, vertinant iš paviršiaus, kiek man teko jo matyti, atseit „objektyviai". Vertinant subjektyviai, anot mano bendros kelionės į Lietuvą draugo, sena samanota bakūžė, kurioj esi užaugęs, visada bus mielesnė už naują mūrinį namą, kaip savo sena motina visada mielesnė už puošniausią, gražiausią damą.

Siaip Lietuvoj žmonės, atrodo, valgo ir rengiasi neblogai. Klajodamas per dienas po Vilniaus miestą, pietų eidavau valgyti į restoranus, ir jų perėjau bent dešimtį — Neringą, Dainavą, Palangą, Vilnių, Taurą, Lokį, Gintarą, Žirmūnų restoraną, savitarnos valgyklą ir kitus. Valgydavau dažniausiai „lietuviškas" sriubas — šaltibarščius, riebius kopūstus ir barščius, nors buvo ir kitokių sriubų, o antro patiekalo bent 5 pasirinkimai. Pigesni, vad. kompleksiniai pietūs (be pasirinkimo) kainuoja pigiau (80-90 kap.), su pasirinkimu kiek brangiau. Siltom rugpiūčio dienom specialiai išeidavau į didžiąją gatvę (Lenino prospektą) pasižiūrėti žmonių. Buvau maloniai nustebintas, kad vidutinio amžiaus moterys (senų kaip ir nematyti) ir merginos apsirengusios gana gražiai — ir spalvos, ir mados kaip Amerikoj, tik be tos ekstravagancijos (nuogų pilvų, plačių kelnių galuose, ilgų plaukų ir barzdų), kurių čia Amerikoje netrūksta. Galimas dalykas, kad dalis tų drabužių yra iš Amerikos, kad pasipuošimas ten brangiau kainuoja, bet gatvėse žmonių daug ir visi jie atrodo apsirengę padoriai.

Ypač man, kaip senam mokytojui, malonų įspūdį padarė mokyklinis jaunimas. Sustojau kartą šaligatvy po medžiu ir stebėjau, kaip iš vienos vidurinės mokyklos pasipylė namo minia moksleivių. Visos mergaitės uniformuotos, kaip ir anų laikų Lietuvoj, tik suknelės, žinoma, trumpesnės. Berniukai buvo be uniformų, bet apsirengę gražiais kostiumukais. Nemačiau ilgais, palaidais plaukais „magdalenų", nei susivėlusių, apžėlusių berniokų.

Vilniuj teko daug kur svečiuotis, tad mačiau bent keliolika butų. Yra žmonių, turinčių erdvius privačius namus — tai dabartiniai aristokratai. Kiti turi vad. kooperatinius butus daugiabučiuose namuose. Juos galima įsigyti išsimokėtinai. Tokiuose butuose šeima (vyras su žmona) turi du ar tris kambarius ir virtuvę bei vonios kambarį. Juose grindys parketinės, gana gražūs baldai, kai kur yra ir kilimėlių saliuonuose. Pagaliau trečia rūšis komunaliniai butai. Už juos reikia mokėti nedidelę nuomą. Būtų trūkumas aiškus. Yra butukų, kuriuose normaliai turėtų gyventi tik viena šeima, bet gyvena dvi — viename kambary tėvas su motina, kitame vedęs sūnus ar ištekėjusi duktė su šeima, o virtuvė bendra. Mat, naujavedžių šeimos buto greitai negauna — turi laukti metus ir ilgiau, nors ir turėdamos pastovų darbą tame mieste.

Pats Vilnius gražiai tvarkomas miestas — yra gražių parkų bei parkelių, kuriuose daug kur yra gėlių klombų. Vilniečiai mėgsta gėles — mačiau didėle gėlių krautuvę, o kartais jos pardavinėjamos ties gatvės kampu, kaip ir Amerikoj. Daug gatvių apsodintų medžiais, gražiai suaugusiomis liepaitėmis. Ypač gražiai atrodo didelė Lenino (Lukiškio) aikštė, primenanti Vašingtone Lafayetto aikštę prieš Baltuosius Rūmus. Malonu pasivaikščioti Jaunimo sode prie Vilnelės. Ypač gražiai atrodo Vilnius iš anapus Neries nuo naujų Sporto Rūmų aikštės — aplink Gedimino kalną stūkso bažnyčių bokštai, o tolumoje aplink miestą dunkso pušynais apaugę kalneliai bei kalvos. Taip ir prisimena Maironio žodžiai: Antai, pažvelki, tai Vilnius dunkso tarp kalnų plačiai.

Nemaža namų mieste remontuojama ar naujai dažoma. Net kelios bažnyčios, apstatytos pastoliais, dažomos (šv. Jono, šv. Petro ir Povilo, šv. Jokūbo). Šv. Teresės bažnyčia dažoma iš vidaus. Bet, žinoma, yra dar laukiančių eilės namų ir bažnyčių. Pavyzdžiui, Napoleono, dabar Kutuzovo, namai visai apšepę. Laikraščiai rašė, kad jie bus remontuojami ir padaryti dailininkų ar kitokių menininkų centru. Seni universiteto rūmai atremontuoti ir net šiandien atrodo impozantiškai. Mieste kursuoja gana dailūs troleibusai ir autobusai, ir susisiekimas gana pigus — 4 kapeikos. Aplamai mieste judėjimas gana didelis — daug pėsčių ir autovežimių, panašiai kaip ir Amerikoj tokio pat didumo mieste. Reikia gerai saugotis, pereinant skersai gatvės.

Žymiai prasčiau atrodo senasis Kaunas — apšepęs, nesiprausęs. Atmintyje išlikę balti Pienocentro rūmai Laisvės alėjoje dabar atrodo visai pilki, patamsėję. Kai kas betgi ir čia remontuojama, restauruojama (seni pašto rūmai prie Rotušės aikštės, Perkūno namai). Kauno katedra gražiai atnaujinta iš vidaus, ruošiamas centrinis šildymas, bet aplink ją šventorius nesutvarkytas. Nekaip atrodo buv. kunigų seminarijos rajonas. Ten vienuose namuose prie šv. Trejybės bažnyčios prisiglaudusi ir dabartinė kunigų seminarija. Šiame rajone abi bažnyčios, šv. Trejybės ir Seminarijos, uždarytos, o seminarijos rūmuose kažkokios kariuomenės ar kitokios įstaigos, kurioms ten, žinoma, ne vieta.

Yra betgi ir naujasis Kaunas — tarp Jonavos plento ir Petrašiūnų. Ten daugiausia daugiabučiai namai ir kadangi dar nauji, atrodo gana neblogai. Prie Nemuno, netoli Pažaislio, yra įdomus Trijų Mergelių restoranas, kur teko valgyti pietus. Čia visos gražios padavėjos, pasipuošusios lietuviškais audiniais, pats gražus restoranas bei graži aplinka sudaro labai jaukią nuotaiką. Pro stiklinę sieną matyti apačioj Nemunas, o toliau Kauno marios. Už Zoologijos sodo pristatyta daug naujų Politechnikos Instituto pastatų — ištisas miestelis.

Man gerai pažįstamas Ukmergės miestas palyginti nedaug tepasikeitęs — tik pakraščiuose pristatyta naujų namų. Tačiau Druskininkai paliko labai malonų spūdį, kaip gražus kurortinis miestas, paskendęs pušynuose. Jis turi naujų didelių sanatorijų, gražių parkų. Gotiška raudona bažnyčia vidury miesto pačiame parke, iš vidaus gražiai atremontuota. Nustebau, kad Nemunas prie Druskininkų toks platus ir didingas, gražesnis, negu kur kitur esu jį matęs. Čia radau ir seną savo draugą Antaną Dambrauską, žymų lotynų bei graikų klasikų vertėją į lietuvių kalbą.

Aplamai Lietuvoje daug planuojama ir statoma tiek miestuose, tiek ir kaime. Miestuose todėl, kad jų gyventojų skaičius padvigubėjo ar patrigubėjo, o kaime — kad seni trobesiai baigia jau pūti, tad reikia naujų. Man, žinoma, teko matyti tik mažą tų statybų dalį, bet vis tiek ir tai buvo įdomu. Pakeliui į Druskininkus teko aplankyti didžiulę vaikų sanatoriją — keli didel pastatai gražiame pušyne. Ja galėtų didžiuotis bet kuri Vakarų šalis. Pasakojo, kad ten yra apie 500 vaikų ir apie 300 personalo — gydytojų, mokytojų (yra ir aštuonmetė mokykla) ir kt. Gerą įspūdį palieka ir Vilniaus nauji Žirmūnų, o ypač Lazdynų rajonai, kur pristatyta gana dailių penkiaaukščių bei dešimtaukščių daugiabučių namų. Žinoma, mūsų statybininkai rastų nemažai vidaus įrengimų trūkumų, bet tai, tur būt, ne Vilniaus statybininkų kaltė. Apie tai rašydamas, nenoriu įtaigoti, kad tik „tarybinėmis" sąlygomis visa tai buvo galima padaryti. Anaiptol. Noriu tik pažymėti, kad visa tai padarė lietuviai kad ir sunkiomis pokario sąlygomis. Jei tos sąlygos būtų buvusios kitokios, būtų greičiausiai dar daugiau ir geriau padaryta. Aplamai Lietuvoj visi daug dirba, ypač jaunimas yra darbštus, kūrybingas ir veržlus.

(Bus daugiau)

IR VĖL PAVASARIS, O SU JUO NAUJOS, PUIKIOS LIETUVIŠKOS KNYGOS IR SENESNIAM IR JAUNESNIAM

PASIKVIESKITE BENT VIENĄ Į SAVO NAMUS.

V. Alantas — ŠVENTARAGIS, istorinis romanas, 400 psl. kietais apdarais. Knygos kaina £2.60.

A. Musteikis — KIAUROS RIEŠKUČIOS, romanas iš netolimos praeities. 260 psl. Kaina £2.05.

J. Gliauda — BRĖKŠMĖS NAŠTA, romanas. 384 psl. Kaina. £2.70.

J. Kralikauskas — VAIŠVILKAS, romanas. 234 psl. Kaina £2.05.

Prof. J. Eretas — Tarnyboje Lietuvai. DIDYSIS JO NUOTYKIS — kelių autorių monografija apie žymųjį prof. J. Eretą. 286 psl. Kaina £2.20.

N. Jankutė — ŠAMO EŽERO SEKLIAI — dailiai iliustruota vaikams knyga. 138 psl. Tinka dovanoms. Kaina £1.80

IR ILGO GROJIMO PLOKŠTELĖS

ŽIBURĖLIS, lietuviškos lengvos muzikos rinkinys, 14 atskirų dalykų;

G. ČAPKAUSKIENĖ dainuoja, sopranas, 13 atskirų dalykų, liaudies dainos ir kit.

S. KLIMAITĖ — sopranas, Lietuvių kompozitorių dainų rečitalis. 14 atskirų kūrinių;

AR TU PAMENI — lietuviškos lengvos muzikos rinkinys. Plokštelių kainos, įskaitant persiuntimą, £3.15.

Knygos ir plokštelės gaunamos : DAINORA, 14, Priory Rd., Kew, Surrey

KITI RAŠO

„Tiesa" ir kiti Lietuvos laikraščiai aprašo kovo 13 d. Vlniuje įvykusį partinio aktyvo susirinkimą, kuriame vienas iš svarbiausių klausimų buvo **internacionalinis auklėjimas.** Pagrindinę kalbą pasakė A. Sniečkus, iš kurios čia ir paduodama keletas ištraukų, rodančių, kokios reikšmės skiriama internacionaliniam auklėjimui ir kaip nesiseką tą auklėjimą įgyvendinti.

Pasiremdamas Brežnevo kalba, kurioje jis pripažino, kad Sovietų Sąjunga dar nėra sutarptautinta, arba, kaip Sniečkus išsireiškia, internacionalizuota, jis sako:

„Milžiniškas yra Lenino darbas, ruošiant sąjunginės socialistinės valstybės pamatus, įkuriant atitinkančią tuos pamatus valstybę — Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungą, numatant nacionalinio klausimo Tarybų šalyje programą. Visa tai sudarė galimybę išugdyti naują žmogų — internacionalistą, sukurti naujo tipo žmonių bendriją — socialistinę visuomenę. Tolesnis tarybinių tautų vienybės ugdymas — vienas iš svarbiausių Tarybų Sąjungos Komunistų partijos programos principų."

Nors Leninas aiškiai pripažino laisvę kiekvienai tautai pasilaikyti savo kalbą ir papročius, bet Sniečkus sako, kad „nacionalistiniai prietarai gajūs nepakankamai politiškai subrendusių žmonių tarpe. Buržuazija kelis dešimtmečius skleidė ir tvirtino nacionalistinę ideologiją per mokyklą, spaudą, aktyviai talkininkaujant katalikų bažnyčiai. Tuo labiau, kad kapitalistinis pasaulis ir šiandien aktyviai stengiasi klaidinti mūsų žmones, skatinti nacionalistines nuotaikas."

Atseit, visi kalti, kad lietuvis nori būti lietuviu, o ne rusiškai kalbančiu internacionaliniu beveidžiu piliečiu. Kokios rūšies patriotizmas lietuviui yra primetamas, rodo ši ištrauka:

„Kalbant apie tolesnį darbo žmonių auklėjimą socialistinio internacionalizmo dvasia, svarbu pabrėžti, kad internacionalinis auklėjimas glaudžiai susijęs su tarybinio patriotizmo skiepijimu. Šios dvi sąvokos ir darbas tomis kryptimis yra vieninga visuma.

Skiepijant Tėvynės meilę, reikia remtis konkrečiomis sąlygomis. Jos formavimas prasideda nuo gimtinės meilės jausmo ugdymo. Bet vien gimtinės meile negalima apsiriboti. Būtina derinti sveikus nacionalinius jausmus su internacionalizmu.

Patriotizmas — klasinė sąvoka, ir ji nesuderinama su siauru nacionaliniu patriotizmo supratimu."

Pripažįsta Sniečkus tėvynę, ją rašo net didžiąja raide, bet toji tėvynė nėra Lietuva.

Bet čia pat jis taip pat prisipažįsta, kad nori pasiekti nepasiekiamo:

„Buržuaziniai nacionalistiniai elementai ir jų ideologija sutriuškinti, bet atskirų žmonių pažiūrose ir veiksmuose dar sutinkamos tos ideologijos apraiškos. Turime suprasti, kad priešiškos ideologijos įveikimas — sudėtingas procesas, reikalaująs nuolatinio mūsų budrumo, ryžtingos kasdieninės kovos."

Taip. Galima sutriuškinti žmogų, bet „atskirų žmonių pažiūrose ir veiksmuose" vistiek pasiliks tikrosios tėvynės ir gimtosos kalbos meilė. Negalima su šituo Sniečkaus teigimu nesutikti.

Kitoje vietoje sakoma:

„Taip pat neleistina pamiršti, kad tarybinių tautų draugystę, susitelkimą, internacionalizmą visaip siekia pažeisti antikomunistinė propaganda, kuriai plėsti labai daug lėšų ir pastangų skiria JAV ir kitų imperialistinių šalių valdantieji sluoksniai. Buržuazinio pasaulio politikai ir propagandistai kasdieną kursto nacionalistines atgyvenas, iškraipo mūsų gyvenimo tikrovę arba tesiog prasimano jiems reikalingus dalykus, išpučia neigiamus atsitikimus ir siekia parodyti mūsų tikrovę kreivame veidrodyje. Ir, žinoma, jie visada stengiasi paslėpti savo klasinius interesus restauruoti kapitalizmą. Jie ypač siekia iškraipyti tikrovę Tarybų Lietuvoje, o taip pat kitose Pabaltijo respublikose."

Kaip ten amerikiečiai ar kiti kapitalistai krapo ar nekraipo tikrovę, sunku patikrinti. Bet viena aišku — nacionalizmo jie nekursto. Kuo greičiau ateiviai ištirps jų amerikoniškame ar kitokiame katile, tuo mažiau bus rūpesčio.

Pabaigai Sniečkus sako:

„Žodžiu, draugai, internacionalinis auklėjimas turi tapti sistema, kurioje veiktų visos grandys — šeima, mokykla, darbo kolektyvas, visa mūsų aplinka."

Sprendžiant iš griežto kalbos tono, galima numanyti, kad visos tos grandys ir dabar neblogai veikia. Tik ne internaconaline, o tautine kryptimi.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

DĖL PETRO VOLUNGĖS STRAIPSNIO

Su malonumu skaitydavau Europos Lietuvio antrame puslapyje kairiame kampe atspausdintus straipsnius. Ypač mėgau K. Abr. įvertinimus. Iš įpročio pradėjau skaityti ir š. m. 10-ame numeryje Petro Volungės straipsnį. Persigandau. Maniau, kad susilauksiu lietuvių lyrikos vokiečių kalba įvertinimo, bet iš tikrųjų radau Petro Volungės „atsiskaitymą" su Liucija Baldauf-Jurgutyte.

Deja, knygos lig šiol dar nenusipirkau, todėl dėl turinio savo garstyčių negaliu pridėti. Kad vertimas Kazio Bradūno eilėraščio į vokiečių kalbą ne kaip išėjo, nieko nepadarysi, bet manyčiau, kad tie Volungės pyktį sukėlę 38 Salomėjos Neries eilėraščiai ko puikiausiai išversti. Bet apie juos nė žodžio. Jei aš kada nors užsimočiau versti eilėraščius, tai versčiau tik Vytauto Mačernio, nes jis yra mano mėgiamiausias poetas. Tai skonio reikalas.

Bet ką bendra su jos knyga turi visi tie asmeniniai įtarimai. Nenoriu jų visų kartoti, bet manyčiau, kad tokiems rašiniams vieta ne mano mėgiamajame Europos Lietuvio antro puslapio kairiajame kampe, o Viluckio Lituania laikraštyje.

Su pagarba

Romas E. Šileris

LIETUVOJE

BLOGI BATAI

„Tiesa" rašo, kad Eidukevičiaus odos-avalynės susivienijimo įmonės Vilniuje gamina laba blogą avalynę. Daugybė skundų ateina iš visos Tarybų Sąjungos, bet jų beveik niekas net neskaito. Daugiausia rašo moterys. Pvz., „Parsinešiau namo, apsiaviau, perėjus per kambarį — nukrito kulnos. Parduotuvėj jų nebepriėmė, taisykloje netaisė."

Laikraštis priduria, kad ne visi batai esą blogi. 1972 metais prekybinės organizacijos patikrino 560.000 porų batų. Iš jų 156.000 porų buvo geros...

IR BENZINAS...

Automobilistai, prisipildę bakus Kauno benzino kolonėlėse, dažnai stebisi — varikliai netraukia, čiaudo. Ypač tai liečia aukščiausių markių benziną. Kažkas apmaudžiai apibūdino, kad tai gero ir prasto benzino, vandens ir dumblo mišinys. Mašinų varikliai piaute piaunasi! Pasakymas gal ir perdėtas, tačiau liaudies kontrolierių patikrinimas parodė, kad jame yra dalis tiesos.

Praėjusiais metais leista pardavinėti talonus benzino kolonėlėse. Rezultatai gražbylingi: nuosavų automobilių skaičius sparčiai auga, o talonų per metus parduota mažiau. Vadinasi, didelė benzino dalis liejasi „pro šalį", į pilstytojų kišenes nubyra sumos, dėl kurių vairuotojai juos ir praminė „benzino kolonėlių karaliais".

„Tiesa"

VIENUOLĖS VIZITAS

Paryžiuje gyvenanti lietuvaitė vienuolė Guldupaitė jau ketvirtą kartą apsilankė Lietuvoje ir savo įspūdžius papasakojo „Gimtojo Krašto" korespondentui.

„Sunku išreikšti, ką jaučiu, vėl išvydusi gimtinę, Švėkšną. Šių brangių vietų nemačiau nuo 1936 metų, kai, pasirinkusi vienuolės gyvenimą, išvykau į Prancūziją. Ir štai vėl įėjau į Švėkšnos bažnyčią — pavyzdingai išsaugotą, suremontuotą. Įėjau į šventovę, kurioje esu krikštyta, išmokyta maldų, priėmusi šventą komuniją, sutvirtinta sakramentu.

Vienuolė, matyti, buvo atvykusi į laidotuves (nors nepasisako kieno), kurias taip aprašo:

„Velionė buvo gražiai pašarvota, suėję žmonės pagiedojo daug giesmių, su ja gražiai atsisveikino kaimynai, pažįstami ir Švėkšnos klebonas. Į Vilkėnų kapines vykome keliomis automašinomis, kurias davė sesers Konstancijos darbovietė — Švėkšnos kolūkis. Laidotuvėse grojo dūdų orkestras... Buvo labai malonu matyti toleranciją tikintiesiems. Manau, jie tuo gali džiaugtis. Mano brolis Alfonsas dirba Vilniuje, ir kaip tik užsiiminėja senų bažnyčių restauravimu. Kiek kartų meldžiausi šv. Petro ir Povilo, šv. Onos ir kitose bažnyčiose, gėrėjausi, kaip tiksliai, kaip rūpestingai jos atnaujintos, suremontuotos! Pas mus, Prancūzijoje, dabar dargi atskiri klebonai savo nuožiūra bažnyčias stengiasi sumoderninti, neretai pašalindami tikinčiųjų sielai brangius tradicinius daiktus, skulptūras. Aš taip pat tarnauju pas modernizmą mėgstantį kleboną."

Dar tik reikėjo pridėti, kad penktą kartą atvykusi pasiliks moterų vienuolyne Lietuvoje...

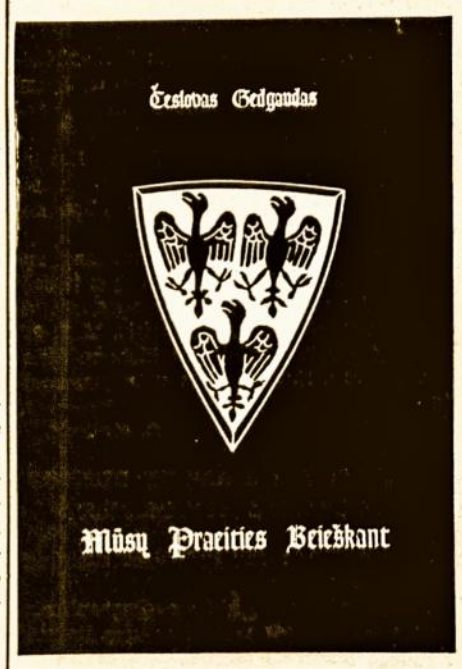

Ši nekantriai laukta Č. Gedgaudo knygą „MŪSŲ PRAEITIES BEIEŠKANT", atskleidžianti daug mūsų senovės paslapčių, pagaliau išvydo šviesą. Kietais viršeliais 15 dol.

Perlaidas galima siųsti tiesiog autoriui P .O. Box 5544 Santa Monica, Cal. 90405.

Europos Lietuvių Kronika

AUKOS TAUTOS FONDUI

S. ir E. Sasnauskai — 5,00 sv.; D. Banaitis, K. Eištikis, B. Liegus, A. Kaminskas, V. Kavaliauskas, V. Motūza, I. Navickas, D. Svolkinas ir I. Sasnys — po 1,00 sv.; P. ir A. Talačkai ir A. Paškauskas — po 0,50 sv.

Tautos Fondo Atstovybė

PRAŠOMAS ATSILIEPTI

Prašomas atsiliepti Bajorunas Jonas, gimęs 1924 metais Gaidžioniškių kaime. 1953 metais gyveno Vokietijoje, Braunschweig, Braitzemer Str. 230 bei Stiksel.

Jis pats ar apie žinantieji prašomi rašyti E. Lietuvio redakcijai, 1, Ladbroke Gdns, London, W11, 2PU.

NORI SUSIRAŠINĖTI

Kas iš lietuvių jaunuolių norėtų susirašinėti anglų kalba su Vilniuje gyvenančiu 12 metų berniuku?

Jo mėgstami dalykai yra senos auto mašinos, garvežiai, laivai, pastatai ir knygos.

Adresą pranešti E. Lietuvio redakcijai.

LONDONAS

NAUJA VALDYBA

Londono Lietuvių Moterų Sambūrio „Dainava" naują valdybą sudaro:

pirmininkė — M. Varkalienė, vicepirmininkė — D. Ribokienė, sekretorė — J. Kerienė, kasininkė — P. Nenortienė. Revizijos komisija E. Vilčinskienė, R. Girėnienė.

METINIS LONDONO LIETUVIŲ PARAPIJOS SUSIRINKIMAS

Kovo mėn. 11 d. Sporto ir Socialinio klubo salėje įvyko metinis parapijos susirinkimas.

Susirinkimą atidarė parapijos tarybos p-kas S. Kasparas, pakviesdamas visus susikaupti. Maldą sukalbėjo kun. dr. J. Sakevičius, M. I. C.

Į susirinkimo darbo prezidiumą išrinkti J. Babilius ir P. Mašalaitis. Praėjusio metinio susirinkimo protokolą skaitė Z. Juras.

Parapijos klebonas kun. J. Sakevičius M. I. C., padarė labai platų pranešimą apie parapijos veiklą. Iš jo pranešimo paaiškėjo, kad naujagimių pakrikštyta 4, o mirė 21. Gražiai ir iškilmingai atšvęstas 60 metų bažnyčios pašventinimas. Covenant organizacijoje dalyvauja daugiau kaip 100 žmonių. Per ją iš valdžios atgauta 879 svarai. Mirusiųjų testamentuose bažnyčiai palikta: Antano Biliūno 400 svarų, Kastulės Noreikaitės 200 svarų, Igno Gylio 100 svarų. Bažnyčios rėmėjai paaukojo: Agota Putinienė 100 svarų, pulk. Tomas Vidugiris 50 svarų ir visa eilė smulkesnių aukotojų. Klebonas pareiškė didelę padėką visiems bažnyčios ir parapijos rėmėjams už piniginę paramą ir kitokią pagalbą. Primintina, kad pasiruošimas pristatyti prie bažnyčios salę eina prie galo.

Tarybos p-kas S. Kasparas pranešė, kad naujai persitvarkius parapijų veiklai, lietuviška parapija atstovaujama visur, kur tik reikalinga.

1972 m. Derby arklių lenktynių loterija buvo viena iš sėkmingiausių ir davė 130 svarų pelno. Ją daugiausia remia kitų kolonijų lietuviai ir jiems už tai pareikšta padėka.

Parapijos kasininkas A. Knabikas pranešė, kad metų bėgyje turėta 1.546 sv. pajamų, o išlaidų būta 1.234 svarai.

Revizijos komisijos vardu Z. Juras pranešė, kad parapijos kasa vedama tvarkingai.

Po pranešimų vyko diskusijos apie parapijos veiklos pagyvinimą.

Į Parapijos Tarybą išrinkti: Stasys Kasparas, Ignas Dailidė, Jonas Tarulis, Jonas Babilius, Adolfas Černiauskas, Juozas Šemeta, Justas Dirvonskis. Parapijos kasininku perrinktas Alfonsas Knabikas. Revizijos komisija: Zigmas Juras, Juozas Čepaitis, Rimantas Namajuška. Bažnyčios kolektorius Stasys Starolis.

Baigiant buvo iškeltas klausimas surengti pobūvį lietuviškos parapijos ir šeštadieninės mokyklos dirbantiesiems pagerbti. Kun. dr. K. A. Matulaitis, M. I. C., pareiškė pasitenkinimą dėl klebono atliekamų darbų. Susirinkimas užbaigtas malda.

Ž. Knituva

WESTMINSTERIO ARKIVYSKUPIJOS PASTORACINĖ KONFERENCIJA

Ji įvyko anglikonų bažnyčios susirinkimų salėje.

Į šią konferenciją kiekviena parapija atsiuntė po tris atstovus. Londono lietuvių parapiją atstovavo J. Babilius, S. Kasparas ir J. Šemeta.

Konferenciją atidarė J. E. Kardinolas Heenan, posėdžiui pirmininkavo Arkivyskupijos Pastoracinės Tarybos p-kas Bernard Bligh.

Apsvarstyta „Westminster Pastoral Council Welfare Study Group Report And Recomendation" ir Anglijos katalikų bažnyčios įsijungimas į Britų bažnyčių Tarybą. Po ilgų ir gyvų pasikeitimų nuomonėmis, konferencija pasisakė už įsijungimą.

Konferencijoje dalyvavo daugiau negu 300 atstovų.

BIRMINGHAMAS

SERGA V. TAMOŠAUSKAS

Vincas Tamošauskas guli Selly Oak ligoninėje, ward J1.

Lankymo laikas nuo pirmadienio iki ketvirtadienio 2-3 val. po pietų. Kitomis dienomis — 7-7,45 v. v. Sekmadieniais — 2-3 ir 7-7,45 v. v.

LIET. SODYBA

MIRTIS ĮSISUKO

Nespėjus palaidoti Leono Nemanio, Sodyboje numirė ir kitas gyventojas — Matas Mikalauskas. Tai, palyginti, jaunas vyras, gimęs 1918 m. Kilimo žemaitis, nuo Luokės.

A. a. Matas buvo vienas iš pačių pirmųjų Sodybos gyventojų, atsikėlęs 1955 metais. Karo išgyvenimai buvo paveikę jo nervus, todėl nesijautė laimingas su svetimais ir glaudėsi prie savųjų.

Abu mirusieji palaidoti vietinio Headley bažnytkaimio kapinaitėse, kuriose jau ilsisi nemažas būrelis buvusių Sodybos gyventojų.

ITALIJA

PADĖKA

Stasys ir Vincenta Lozoraičiai nuoširdžiai dėkoja organizacijoms ir atskiriems asmenims, kurie malonėjo pasveikinti juos vedybų 50 metų sukakties proga.

Tokią pat padėką jie reiškia Popiežiškos šv. Kazimiero Lietuvių Kolegijos vadovybei ir Romos lietuvių kunigams, atžymėjusiems šią sukaktį pamaldomis Kolegijos koplyčioje, kurias teikėsi laikyti J. Em. Kardinolas A. Samoré, pasakęs jaudinantį pamokslą ir pranešęs Šventojo Tėvo Apaštališkąjį palaiminimą sukaktuvininkams ir jų šeimai.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

JUBILIEJINIAI LIETUVIŲ SKAUTIJOS METAI

Sesės ir Broliai!

Kas treti metai įvyksta Lietuvių Skautų Sąjungos (korespondencinis) suvažiavimas, kuris išklauso vadovybės pranešimus, dalyvių pasisakymus bei pasiūlymus, priima nutarimus organizacijos klausimais ir perrenka ar išrenka vadovybę.

Naują Lietuvių Skautų Sąjungos Vyriausią vadovybę sudaro:

v. s. Antanas Saulaitis — LSS Tarybos Pirmijos Pirmininkas,

v. s. Lilė Milukienė — LS Seserijos Vyriausioji Skautininkė,

v. s. Petras Molis — LSB Vyriausias Skautininkas,

t. n.s. Stefa Gedgaudienė — ASS Vadijos Pirmininkė.

Mūsų Rajone skautų vadovybė taip pasikeitė:

s. Jaras Alkis — LSS Rajono Vadas,

p. s. Janina Traškienė — LS Rajono Seserijos Vadeivė,

ps. Algis Gerdžiūnas — LSB Rajono Vjos Vietininkas,

kun. Aleksas Geryba — R. K. Rajono dvasios vadovas,

kun. Aldonė Putcė — Evangelikų Rajono dvasios vadovas,

v. s. Gilma Zinkienė — Vyresniųjų skaučių vadovė,

v. s. Bronius Zinkus — „Budėkime" administratorius,

v. s. Juozas Maslauskas — LSB Vokietijos ir Anglijos Rajonų Vadeiva.

Baigėsi 6 metų Rajono Vado kadencija, kuri prabėgo kaip 6 dienos pakilioje skautiškos veiklos ir saulėtų stovyklų nuotaikoje. Jaučiau pareigą Rajone koordinuoti skautišką veiklą ir darbingą nuotaiką, nors kai kada ir tekdavo nusivilti. Žinodamas visų mūsų kasdieninį darbą, šeimos rūpesčius ir platų išsimėtymą, skaitau, kad praėjusieji šeši metai buvo darbingi. Vadovaivės, kiek sąlygos leido, savo pareigas atliko gerai ir nuoširdžiai. Organizacijos, rėmėjai, klubai, tėveliai, dvasiškija ir plačioji visuomenė nuoširdžiai parėmė mūsų darbą įvairia talka ir pinigine parama, už ką reiškiu nuoširdų ir brolišką AČIŪ VISOMS IR VISIEMS.

Naujajai Rajono vadovybei linkiu ištvermės, ryžto, susiklausymo, vienybės ir sėkmingo darbo Dievo garbei, Tėvynės labui ir artimo gerovei. Šiais Jubiliejiniais Lietuvių Skautijos metais visi sutartinai ir vieningai į skautišką darbą.

Budžiu!

V. s. J. Maslauskas

LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA

LSS Tarybos Pirmija apsiėmė leisti v. s. Petro Jurgėlos paruoštą lietuvių skautybės veikimo bei istorijos knygą LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA.

Tarybos Pirmija buvo išrinkta organizuoti ir knygos LIETUVIŠKOJI SKAUTIJA leidimo vajų, populiarinti leidimo reiklą, kviesti mecenatus knygos leidimui finansuoti, iš anksto rinkti knygos prenumeratas, platinti išleistą knygą ir visais būdais kaupti lėšas šiam didžiuliam veikalui išleisti.

Nežiūrint didelių leidimo išlaidų ir knygos dydžio, jos kaina, iš anksto užsisakant, palikta tik 10 dolerių. Vėliau knygos kaina gali būti apie 15 dolerių.

LS Vajaus Komitetas, užbaigęs parengiamuosius darbus, kreipsis į visus LSS narius, ypač į vadovus ir vadoves, į spaudos platintojus, į lietuvių skautų spaudos rėmėjus ir į visus kitus geros valios lietuvius, prašydamas paremti to skautybės kapitalinio veikalo išleidimą.

Knyga numatoma išleisti šių metų pabaigoje.

Knygos prenumerata Anglijos rajone tik 5 svarai (įmokėję daugiau, pasidaro garbės leidėjai).

Knygą galima užsisakyti pas J. Maslauską, 7, The Crescent, Mayfield, Nr. Ashbourne. Derbyshire, DE6 2JE, prisiunčiant knygos mokestį.

Savanorio mąstymai

(80-jų metinių proga)

Žiūriu pro langą į besileidžiančią saulę, į ilgėjančius medžių šešėlius, stebiu, kaip prieblanda įsigali ir diena užleidžia vietą nakčiai.

O mintys klaidžioja po praeitį: atsimenu kūdikystės dienas, vaikystės išdaigas ir jaunystės valiones. Matau pievokšnius mūsų palaukėj ir savo kaštaną žolėje besiganantį.

Riedu mintimis savo gyvenimo taku, sustodamas prie pirmosios meilės griuvėsių, prie savanorių kapo kovos laukuose, prie aptriušusių lūšnų tremtinių stovyklose, prie dulkėtų staklių plieno fabrike. Galva svaigsta, jaučiuosi pavargęs...

Ilgą kelią nužygiavau, daug vargo patyriau, daug prakaito išliejau, bet nieko neįsigijau. Dirbau kitiems, kitų gerovei ir tėvynės labui.

Kai kovos šūkis pasiekė mano lūšną, pirmas iš sodžiaus stojau savanorių eilėsna. Nors alkanas ir apskuręs, bet su džiaugsmu nešiau sunkų šautuvą ir bridau į purvinus apkasus, nes meilė tėvynei ir neapykanta prispaudėjui buvo didesnė už viską. Buvau stiprus — nesigiriu. Purvinas kelias ir ilgos nemigo naktys manęs nepalaužė. Tik pirmyn ir pirmyn, tik sparčiau į žygį, tik greičiau iškelti Lietuvos vėliavą.

Išgyvenau visko: stojau į priešo ugnį ir paraku alsuojantį kovos frontą, kentėjau sužeistas ir džiaugiaus mūsų pergale. Todėl man Tėvynės žemė brangesnė už viską. Ji savanorių krauju persunkta, ir brolių kaulai ten pabalę trūna.

Mano dienos baigiasi. Saulėlydis. Mano gyvenimo saulutė kasdien vis leidžia šešėlius ilgyn ir ilgyn. O, kaip miela būtų pargrįžti laisvon Lietuvon, išvysti Tėvynės laukus, parpulti kniūbščiam, išbučiuoti tėviškės žemę, apglėbti motinos kapą ir ten numirti. O, Viešpatie, pakelėje rūpintojėliu parimęs, palaimink mano kelionę į namus.

Jonas Strumskis

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

HUDDERSFIELDE — balandžio 8 d., 1 v.
BRADFORDE — balandžio 15 d., 12.30 v.
KEIGHLEY — balandžio 29 d., 3 val. p. p.
BRADFORDE — balandžio 22 d., 12.30 v.
COVENTRYJE — balandžio 8 d., 12.45 val., St. Elizabeth's.
LEAMINGTONE SPA — balandžio 8 d., 3 val., St. Peter, Dormers Place.
NOTTINGHAME — balandžio 8 d., 11.15 val., Židinyje.
DERBYJE — balandžio 15 d., 11 val., Bridge Gate.
NOTTINGHAME — balandžio 15 d., **Verbose,** 11.15 val., Liet. Židinyje.
ECCLES — balandžio 8 d., 12.15 val.,
PRESTONE — balandžio 15 d., 12.15 val., St. Ignatius bažn.,
MANCHESTERYJE — balandžio 22 d., 11 val.,
BOLTONE — balandžio 23 d., 11 val., St. Patrick's bažn.,
LEIGH — balandžio 29 d., 5 val., St. Joseph bažn.

Leeds balandžo 22 d., 3 v. p .p. (kaip anksčiau buvo skelbta) **pamaldų nebus.**

KAI REIKIA SIUNTINIO

Aišku, kad artimieji Lietuvoje ar Sibire reikalingi paramos ir siuntinius reikia siųsti. O kai reikia, rašykite:

Lithuanian House Ltd.
Siuntinių Skyrius
1 LADBROKE GARDENS,
LONDON, W11 2PU

Rašykite tuo adresu, ir bus pasiųsta viskas pagal jūsų norus ir pageidavimus.

Londono Lietuvių veiklos pėdsakais

KUR DINGO „RŪTA"?

„Lietuvos Aido" korespondentas S. F. Špokas beveik prieš 35 metus (1938. 7. 5) rašė:

„Po šių metų vasaros atostogų Londono lietuvių kultūrinis veikimas žada būti dar gyvesnis. Kolonijos kultūrinė draugija **„Rūta"** jau baigia persitvarkyti. Anksčiau ši draugija buvo vien vyresniųjų priežiūroje, paskiau mėginta ją perleisti jauniesiems, bet vis pasitaikydavo negalavimų. Dabar, persitvarkius, **į šios draugijos tarpą pavyko įtraukti visus veiklesniuosius kolonijos žmones, nebežiūrint amžiaus skirtumų.** Naujai paruoštuose draugijos įstatuose draugijos tikslai šitaip apibūdinami: „Rūta" patarnauja Londono lietuviams savo knygynu, skaitykla ir platina lietuvišką spaudą, steigia jaunimui ir suaugusiems kursus (dabar veikia mažųjų lietuvių kalbos kursai), mokyklą ir juos išlaiko, padeda gabiems lietuviams eiti mokslus, rengia paskaitas, koncertus, vaidinimus ir šiaip vakarėlius, ruošia iškilmingų švenčių minėjimus ir t. t.

Visa draugijos veikla bus suskirstyta sekcijomis. Jau sudarytos kelios sekcijos, būtent: spaudos sekcija — sekretorius Pijus Neiberka (pasižymėjęs tautinės spaudos platinimu), moksleivių — O. Neiberkienė, jai pagalbai duoti du jaunieji lietuviai R. Bulaitytė ir Albinas Liūdžius. Dramos sekcijos priešakyje stovi B. Degutis ir K. Valaitis. Yra ir iškilmių sekcija, jos vadovai Vacl. Degesys ir A. Barulis. Toliau eina muzikos sekcija — Jonas Parulis, meno sekcija — J. Kasikauskas ir mokslo — kun. K. Matulaitis, MIC. Pažymėtina tai, kad visi sekcijų vadovai yra buvę Lietuvoje. Nauju draugijos pirmininku išrinktas A. Rudzevičius ir sekretorium senas kolonijos veikėjas, šiemet vykstąs į Lietuvą, J. Lingis.

RŪTA jau pradėjo ruoštis 17 liepos dienos minėjimui. Tai būsianti jaunimo ir pasaulio lietuvių diena, Dariaus ir Girėno prisiminimas. Be kita ko, bus suvaidintas A. K. Puidos veikalas „Gairės". Vykstant į Skotiją, lietuvių seiman numatyta pasiruošti koncertėliui. Rūta organizuos spalio 9 Vilniaus dieną, Nepriklausomybės minėjimą, suorganizavo Tėvo (kovo 19 d.) ir Motinos dienas. Dabar rūpinamasi sutvarkyti knygyną ir skaityklą."

Toliau toje pat korespondencijoje aprašoma Londono lietuvių sportinė veikla, Anglijos lietuvių Federacijos sudarymas, ekskursijos į Lietuvą ir kt.

Pagal „Liet. Enciklopediją" kultūros draugija „Rūta" (įsteigta 1910 m.) savo gyvenimą užbaigė 1946 m. Tačiau dar esama gyvųjų tarpe ne vienas iš aprašyme suminėtų veikėjų. Būtų gera, kad jie, kol dar nevėlu, savo prisiminimais pasidalytų su E. Lietuvio skaitytojais. (L. Enciklopedija, be vardo, nieko plačiau apie „Rūtą" nemini).

„Rūtos" draugija ir jos veikla artimai primena DBLS-gą. Ji pradėjo savo lietuvišką darbą po to, kai „Rūta" užbaigė. Po dešimtmečio DBLS susilauks „Rūtos" amžiaus. Tikėkime, kad jos neištiks „Rūtos" likimas, nes nebesimato, kas ją galėtų pavaduoti.

J. Vikis

Nauji filmai

GERIAUSIAS PASAULIO ATLETAS

Walt Disney filmų studija, gaminanti malonius žiūrėti filmus, pastatė spalvotą filmą „The World's Greatest Athlete" (Geriausias pasaulio atletas). Puikiausai tinka visokio amžiaus žiūrovams.

Sportininkų vienetas JAV-se pralaimi visas rungtynes, visose sporto šakose. Čia vykusiai parodomos jų nesėkmės, sukeliančios gražaus juoko: sviedinį paduoda priešo komandai, du savi sportininkai vienas į kitą atsimuša, ir sviedinys nukrenta į negailestingo priešininko rankas, ir pan.

Nelaimingojo sportininkų vieneto menedžeriai John Amos ir jo padėjėjas Tim Conway išsigelbėjimo ieško Afrikoje. Džiunglėse jie randą Tarzaną (Jan-Michael Vincent), šokinėjantį milžiną, nardantį vandenyse, pralenkiantį čitą (pasaulio greičiausią žvėrį), taikliausiai mėtantį ietį.

Jiems pasiseka „Tarzaną" atsivežti į JAV. Universitetų ir sportinių klubų varžybose visi išstato gausias gerų sportininkų rinktines, o buvusių nelaimingųjų sportininkų vienetas tik vienintelį „Tarzaną". Ir ką gi, jis vienas laimi visas varžybas: bėgimus, šokimus į aukštį ir tolį, disko metimą, rutulio stūmimą ir kitką.

Šią gražią pasakaitę parašė Gerald Gardner ir Dee Caruso.

Filme yra daugybė įdomių, patrauklių scenų. Puikiai vaidina 400 svarų Bengalijos tigras, vadinamas Harri. Jis užaugintas nelaisvėje ir taip prijaukintas, išmokytas, kad aprėdomas žmonių drabužiais, važiuoja automobiliu, ateina televizijos pasižiūrėti, imasi su žmonėmis. Jis priklauso Movieland Animals kompanijai, esančiai Colton miestelyje, Kalifornijoje.

Filme matomos Afrikos džiunglės, žirafos, hipopotamai, zebrai ir kiti gyvuliai bei patys Afrikos vietovaizdžiai nutraukti ne Afrikoje, bet Kalifornijoje.

Afrikos burtininkas Roscoe Lee Browne yra geras, kaip ir kiti artistai. Jis pažįstamas iš daugelio kitų filmų, televizijos vaidinimų. Jis „užburia" Tim Conway ir paverčia nykštuku. Įtikinamiems scenovaizdžiams padaryti labai padidinami daiktai. Pvz., jis nukrenta į moters piniginę, kuri padaryta 24-rius kartus didesnė, ir iš jos išlipa rankinukyje atrastomis šukomis, jomis kopdamas kaip kopėčiomis. Vargšas Tim Conway, puikus, mielas komikas, turėjo vargo išsikrapštyti iš stiklo su koktailiu ir ledo gabalėliu, nes tenai buvo supilta 1.245 galionai skysčio. Bet, kopdamas šiaudu, laimingai iškopė iš taurelės su koktailiu.

Visi artistai malonūs stebėti.

Jan-Michael Vincent, čia vaidinantis „Tarzaną" Nanu, prisimintinas iš „The Mechanic" (su lietuviškos kilmės Charles Bronson'u), ir kitų filmų.

John Amos, malonus juodas sportininkų vadovas, žinomas iš filmų „Vanishing Point" ir „Sweet Sweetback's Badassss Song".

Gražaus humoro padaro sporto pranešėjai, kurių svarbiausias yra amerikiečių sporto pranešėjų garsenybė Howard Cosell ir eilė kitų.

Malonu žiūrėti tokį gyvą, įdomų ir lengvą filmą.

Algirdas Gustaitis

Žemaitukai

Lietuviai arklius augino jau pirmykštės bendruomenės laikais. Ištyręs pilkapiuose surastų arklių griaučius, prof. K. Aleksa nustatė, kad tai buvę nedideli arkliukai, maždaug 10 cm žemesni, negu dabartiniai žemaitukai. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje buvo daug valstybinių ir privačių žirgynų, kuriuose buvo laikoma tūkstančiai žirgų. Lietuviški žirgai buvę labai ištvermingi: raiteliai jais nujodavę net 300 km per parą. Senosios kronikos Gediminą, Algirdą ir Kęstutį mini kiap puikius jojikus ir arklininkus. Matyt, ne veltui Kęstučio ir Algirdo laidotuvėse buvo sudeginti ir jų mylimiausi žirgai. Kronikose rašoma, kad kryžiuočiai ir kalavijuočiai iš Lietuvos išvesdavę tūkstančius žirgų, bet ir lietuviai parsivesdavę iš kryžiuočių daug.

Įdomu, kad garsiosios mūsų žemaitukų veislės pavadinimas atsirado ne Lietuvoje, o Lenkijoje XVI-XVII a. Iš Lietuvos kilę arkliai buvo vadinami žmudais, rusai vėliau juos vadino žmudkomis, taigi žemaitukais, o ilgainiui tuo vardu ir Lietuvoje jie imti vadinti. Ištisais šimtmečiais niekas netobulino žemaitukų veislės, tik XIX a. pabaigoje Rietavo ir Plungės dvarininkai Oginskiai pradėjo selekcijos darbą. Geriausi tos veislės arkliai buvo auginami Raseinių, Telšių ir Šiaulių apylinkėse.

Iš „Mokslas ir gyvenimas"

IŠ „ŠLUOTOS" HUMORO

„Jei vaikas, baudžiamas už chuliganizmą, neturi 16 metų, tai atsakomybė už jį krenta tėvo kišenei, kad geriau auklėtų".

(Iš juristo pasisakymo)

„Aš, Zigmas V., prašau save priverstinai gydyti prieš chr. alkoholizmą, nes po čierkos apima blūdas: pradedu grasinti šeimai išbėgsiąs į beprotnamį, ko pasėkoje mano vaikai gavo psichines, o žmona fizines traumas ir pastojo ant invalidumo komisijos".

(Iš pareiškimo)

„Mūsų aplankytas chroniškas alkoholikas nenorėjo atidaryti durų, nes buvo vos bepastovįs, girtas, tačiau pasižadėjo daugiau naminės nebegerti, bet jo žodžiai skambėjo netvirtai".

(Iš akto)

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

KODĖL NERAŠOMA ANGLIJOS LIETUVIŲ ISTORIJA?

Mes čia, Anglijoj, ačiū Dievui, jau išgyvenom 25 metus. Ar nebūtų įdomu mums patiems ir jaunajai kartai turėti to gyvenimo parašytą istoriją. Nuo 1947 metų jau gerokas skaičius atsiskyrė iš mūsų tarpo. O dar po kitų 25 metų — kiek beliks? Jei mes nepaliksime jaunajai kartai savo gyvenimo pėdsakų, tai būsime dingę, kaip dingsta laukiniai žmonės. O ypač, kai gyvenam svetimuose kraštuose. Mūsų gyvenimo istoriją neužtektų vien tik išspausdinti „E. Lietuvio" lapuose, bet reikėtų atskiru leidiniu išleisti, kaip tai daro Prancūzijoj gyveną lietuviai. Tai kodėl mes to negalėtume padaryti? Mano manymu šį darbą turėtų pradėti DBL Sąjunga, o jai patalkininkautų skyrių vadovai — pirmininkai.

J. Liobė

P. S. Anglijos lietuvių istorijos išleidimas nėra pamirštas, ir, kiek žinoma, ji pamažu ruošiama. **Red.**